Robert Louis Stevenson

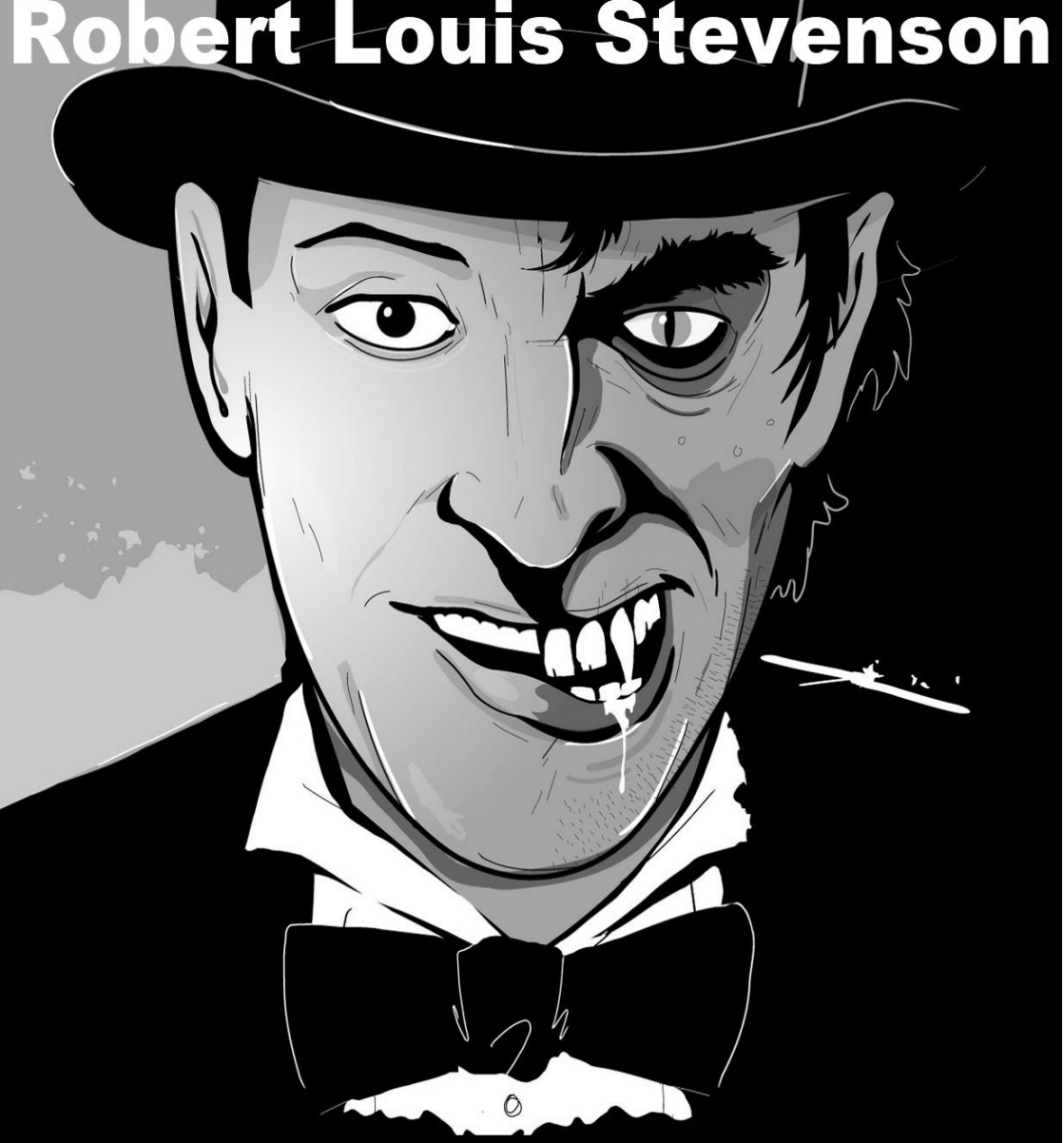

Straniul caz al doctorului Jekyll și al domnului Hyde

Robert Louis Stevenson

Straniul caz al doctorului Jekyll şi al domnului Hyde

The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde
1886

Despre autor

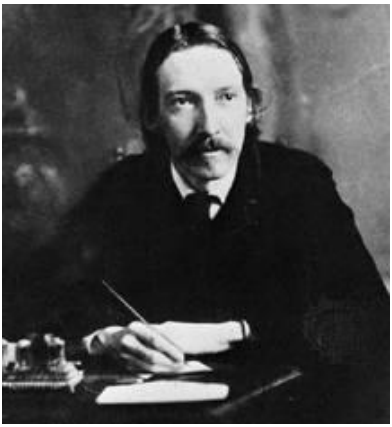

Robert Louis (Balfour) Stevenson (n. 13 noiembrie 1850 în Edinburgh, Scoţia – d. 3 decembrie 1894 în Apia, Samoa) a fost poet şi romancier scoţian, autor al unor jurnale de călătorie şi reprezentant de seamă al neoromantismului în literatura engleză.

Este cunoscut, în special, pentru cărţile Treasure Island (Insula comorii – trad. rom.) şi The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde (Straniul caz al doctorului Jekyll si al domnului Hyde – trad. rom.)

Literatura lui R.L. Stevenson

Treasure Island (1883) Primul său mare succes, o poveste despre piraterie şi comori îngropate, a fost adesea ecranizată. Iniţial se numea The Sea-Cook. Faimosul personaj, Long John Silver, chiar a dat numele unui lanţ de restaurante .

Prince Otto (1885) Cea de-a doua proză de mare întindere a lui Stevenson este un roman de acţiune plasat într-un stat germanic imaginar, Grünewald.

The Black Arrow: A Tale of the Two Roses (1884) un roman cavalerească din timpul Războiului celor Două Roze.

The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde (1886), o povestire despre o personalitate dublă, care a constituit subiectul a numeroase

filme.

Kidnapped (1886) este un roman istoric despre încercarea unui tânăr, David Balfour, de a–şi recupera moştenirea şi despre alianţa sa cu Alan Breck în intrigile Iacobite din Scoţia.

The Master of Ballantrae (1889), o capodoperă literară despre răzbunare plasată în Scoţia, America şi India.

The Wrong Box (1889); scrisă în colaborare cu Lloyd Osbourne. Un roman comic despre un sistem de asigurări pe viaţă în care toate beneficiile merg la ultimul supravieţuitor.

The Wrecker (1892); scrisă în colaborare cu Lloyd Osbourne.

Catriona (1893), cunoscută şi ca David Balfour, este continuarea lui Kidnapped.

The Ebb Tide (1894); scrisă în colaborare cu Lloyd Osbourne.

Weir of Hermiston (1896). Lucrare neterminată la momentul morţii lui Stevenson, considerată ca deosebit de promiţătoare.

St. Ives: being the Adventures of a French Prisoner in England (1897). Lucrare neterminată la momentul morţii lui Stevenson, a fost finalizată de către Arthur Quiller-Couch.

Literatura lui R.L. Stevenson tradusă în limba română

Comoara din insulă (în original, Treasure Island), În româneşte de Brunea-Fox, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1983; Editura Gramar, 2005; Editura Niculescu, 2005.

Straniul caz al doctorului Jekyll si al domnului Hyde (în original, The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde), Editura Aramis, 2005; Editura Minerva, 2009.

Poveste despre o anume uşă

Domnul Utterson, avocatul, era un bărbat cu înfăţişare aspră, neînduplecată, a cărui figură nicicând nu fusese luminată de un zâmbet. Era distant, zgârcit la vorbă şi greoi în exprimare, reţinut în a-şi dezvălui sentimentele, slăbănog, înalt, neinteresant, mohorât, cu toate acestea, oarecum plăcut. La întâlnirile cu prietenii, când vinul se dovedea a-i fi pe plac, o licărire profund umană îi strălucea în priviri; ceva ce, într-adevăr, nu se regăsea niciodată în felul său de a vorbi, dar răzbătea, nu numai în astfel de semne tăcute ale chipului său, ci mai ales şi mai pregnant în acţiunile sale. Era sever cu sine; bea gin, când era singur, pentru a-şi înăbuşi înclinarea ce-o avea către rodul viei. Cu toate că-i plăcea teatrul, nu mai pusese piciorul în vreunul de 20 de ani. Avea în schimb o toleranţă recunoscută faţă de alţii; se minuna, uneori aproape cu invidie, de marele potenţial de energie consumată în nelegiuirile lor, şi în toate cazurile grave era înclinat mai degrabă să ajute decât să condamne.

„Înclin spre erezia lui Cain," obişnuia să spună într-un mod oarecum nostim, „îl las pe fratele meu să se ducă dracului în felul său".

În felul acesta era menit să dea cea din urmă iertare respectabilă şi cea din urmă influenţă bună în vieţile unor oameni, ce se duceau de râpă. Şi unor asemenea oameni, cât timp erau musafiri în locuinţa sa, niciodată nu le arăta vreo umbră de schimbare în modul său de a se comporta cu ei.

Fără îndoială că o astfel de atitudine i se potrivea domnului Utterson, deoarece, în cel mai bun caz, era neostentativă, şi chiar şi amiciţia lui părea întemeiată pe aceiaşi atitudine creştină a înţelegerii. Este caracteristic pentru un om modest să-şi accepte cercul de prietenii aşa cum i-a fost dăruit de către soartă; şi astfel se comporta şi avocatul. Prietenii săi erau cei de acelaşi sânge cu el sau cei pe care îi cunoştea de foarte multă vreme; sentimentele lui, precum iedera, creşteau în timp,

fără a presupune anumite calităţi ale persoanei căreia îi erau adresate. De aici, fără îndoială, şi legătura ce-l unea de domnul Richard Enfield, ruda sa îndepărtată şi cunoscutul om de lume. Pentru mulţi era greu de înţeles ce anume ar putea să vadă cei doi unul la celălalt sau ce subiect comun ar putea găsi. Cei care îi întâlniseră în plimbările lor povesteau că cei doi nu scoteau nicio vorbă, că păreau plictisiţi şi că salutau cu vădită uşurare apariţia vreunui prieten. Cu toate acestea, cei doi bărbaţi preţuiau cel mai mult aceste hoinăreli, considerându-le bijuteria fiecărei săptămâni, şi, nu numai că lăsau deoparte ocaziile de distracţie, dar rezistau chiar şi apelurilor profesionale, tocmai pentru a se bucura neîntrerupt de această atracţie săptămânală.

Într-una din aceste plimbări fără ţintă s-a întâmplat ca drumul lor să treacă printr-o stradă lăturalnică, dintr-un cartier aglomerat al Londrei. Strada era mică şi oarecum liniştită, dar în zilele lucrătoare aici se desfăşura o intensă activitate comercială. Se părea că toţi locuitorii ei o duceau bine şi, în acelaşi timp, erau dornici de înavuţire, astfel că se întreceau afişând, cu dichis belşugul câştigurilor; faţadele prăvăliilor se înşiruiau de-a lungul străzii precum şirurile de precupeţe zâmbitoare, îmbiind trecătorii să se apropie. Chiar şi duminica, zi în care-şi ascundea farmecele mai izbitoare şi zăcea aproape fără trecători, străduţa strălucea, în contrast cu vecinătatea-i posomorâtă, precum un foc în pădure; şi cu obloanele-i proaspăt vopsite, cu alămurile-i bine lustruite şi pretutindeni răspândita-i curăţenie şi nota de voioşie, atrăgea şi încântă imediat privirea trecătorului.

La două uşi depărtare de unul dintre colţuri, pe partea stângă, mergând spre est, şirul era întrerupt de intrarea într-o curte; şi chiar în acel loc, o grămadă sinistră de zidărie îşi vâra acoperişul în stradă. Era o clădire cu două nivele; nu se zărea nicio fereastră, nimic altceva decât o uşă la catul de jos şi faţa oarbă a unui zid decolorat în partea de sus; şi fiecare trăsătură dezvăluia semnele unei delăsari respingătoare şi îndelungate. Uşa, neavând nici clopot, nici ciocănel, era arsă şi murdară. Vagabonzii se aciuau pe lângă ea şi-şi aprindeau chibriturile

frecându-le de tăbliile sale; copiii se jucau pe trepte, iar pe ornamentele-i sculptate, şcolarul îşi încercase tăişul briceagului; şi timp de aproape o generaţie nimeni nu se ivise pentru a-i alunga pe acei oaspeţi de pripas sau pentru a repara stricăciunile făcute de aceştia.

Domnul Enfield şi avocatul treceau de cealaltă parte a străduţei, şi când ajunseră în dreptul intrării, primul îşi înălţă bastonul arătând într-acolo.

— Ai remarcat vreodată uşa aceea? întrebă el, iar când însoţitorul său îi răspunse afirmativ, adăugă: Se leagă, în mintea mea, de o poveste foarte stranie.

— Zău? spuse domnul Utterson, cu o uşoară schimbare a vocii. Şi despre ce anume este vorba?

— Păi, s-a întâmplat astfel... răspunse domnul Enfield. Veneam spre casa dintr-un loc, n-are importantă de unde anume, cam pe la ceasurile trei, într-o dimineaţă mohorâtă de iarnă; şi drumul meu trecea printr-un cartier al oraşului unde, efectiv, nu se vedeau nimic altceva decât felinarele. Stradă după strada cu toţi locuitorii ei dormind, – stradă după stradă, fiecare luminată ca pentru o procesiune şi toate pustii precum o biserică – , până când, în cele din urmă, intrasem în aceea stare de spirit în care oricine ascultă şi ascultă şi începe să dorească din tot sufletul să apară un poliţist. Dintr-odată văzui două siluete: una a unui bărbat scund care gonea orbeşte înspre est şi, cealaltă, a unei fetiţe de vreo 8 sau 10 ani, care alerga cât de repede putea de-a lungul unei străzi perpendiculare. Ei bine, domnule, la colţ cei doi s-au izbit unul de celălalt, după cum era de aşteptat; după aceea însă, a urmat partea detestabilă: omul acela a călcat liniştit în picioare trupul copilei, de parcă n-ar fi fost nimic şi a părăsit-o, apoi, trântită jos în stradă şi ţipând... Nu pare mare lucru când ţi se povesteşte, dar priveliştea era îngrozitoare. Nu arăta a om; părea mai degrabă precum o forţă neînduplecată, blestemată. Am scos un strigăt, am ţâşnit pe urmele lui, l-am înşfăcat de guler pe domnul cu pricina şi l-am adus înapoi la locul unde deja se adunase un grup în jurul copilei care

continua să ţipe. Bărbatul îşi păstra perfect sângele rece şi nu opunea nicio rezistenţă; dar mi-a aruncat o privire atât de urâtă încât am simţit sudoarea curgându-mi pe piele. Cei care ieşiseră în stradă erau chiar familia fetei; în curând apăru şi doctorul după care o trimiseseră. Ei bine, copilei nu i se întâmplase mare lucru – era mai mult speriată, după spusele doctorului; ai putea crede, că lucrurile s-au sfârşit aici. Dar era ceva ciudat. Domnul împricinat îmi provocase, de la prima vedere, un sentiment de repulsie. Acelaşi efect îl avu şi asupra familiei copilei, ceea ce era normal. Dar ceea ce, în acelaşi timp, mi-a atras atenţia a fost doctorul. Avea chipul ridat şi uscat, al doctorului fără vârstă şi culoare; avea un puternic accent de Edinburgh, şi era la fel de impresionat precum un cimpoi. Ei bine, domnule, a reacţionat şi el la fel ca şi ceilalţi din grup: de câte ori privea spre ostaticul meu, îi vedeam chipul dezgustat pălind de dorinţa de a-l ucide. Ştiam ce anume are în minte, după cum şi el ştia ce gândesc eu; dar cum nu putea fi vorba să-l ucidem, am făcut şi noi ce am considerat a fi cel mai bine: i-am spus individului că eram îndreptăţiţi şi că am fi în stare să provocăm un asemenea scandal pentru cele întâmplate, încât să-i meargă vestea de la un capăt al Londrei la celălalt. În cazul în care avea prieteni sau se bucura de o oarecare încredere, aveam să facem totul ca să le piardă. Şi în tot acest timp, în care îl atacam cuprinşi de indignare, ne străduiam, pe cât puteam să ţinem departe de el femeile, care erau ca nişte furii dezlănţuite. Niciodată nu am mai văzut un cerc de oameni cu chipuri atât de cuprinse de ură; bărbatul se afla în mijlocul nostru privindu-ne întunecat – speriat şi el, aş putea spune – dar cu un aer semeţ, domnule, de parcă ar fi fost însuşi Satana.

„Dacă vreţi să faceţi din acest incident un capăt de ţară, spuse el, bineînţeles că eu nu pot face nimic. Orice gentelman doreşte să evite o astfel de scenă. Spuneţi ce pretenţii aveţi.”

Ei bine, am negociat până la 100 de livre pentru familia copilei. Arăta de parcă ar fi vrut să o şteargă, dar atitudinea noastră îl făcu să înţeleagă că, într-adevăr, poate da de bucluc şi, în cele din urmă, am

căzut de acord. Următorul pas era acela de a da banii; şi unde crezi că ne-a dus? Chiar aici, la uşa de care îţi povestesc. A scos în grabă o cheie din buzunar, a intrat şi a revenit degrabă cu 10 livre în aur, şi, pentru diferenţa, cu un cec asupra Băncii Coutt, emis cu plata la purtător şi semnat cu un nume pe care nu-l pot spune, cu toate că este unul dintre punctele uimitoare din această poveste, dar cel puţin era un nume foarte cunoscut şi adesea tipărit. Sumă era cea stabilită; dar semnătura respectivă putea garanta pentru mai mult de atât în cazul în care ar fi fost autentică. Mi-am luat libertatea de a-i atrage atenţia domnului în cauză că întreaga afacere părea dubioasă şi că, în mod obişnuit, un om nu intră, pur şi simplu, la ora 4 dimineaţa, pe o uşă de pivniţă şi să revină cu un cec semnat, de altă persoană, pentru 100 de livre. El însă a rămas destul de liniştit şi a rânjit:

„Nu vă faceţi griji, spuse el, voi sta cu dumneavoastră până la deschiderea băncii şi voi încasa eu însumi cecul".

Acestea fiind spuse am pornit cu toţii, doctorul, tatăl copilei, împricinatul şi eu şi ne-am petrecut restul nopţii în locuinţa mea; iar dimineaţa, după ce am luat împreună micul dejun, ne-am dus *in corpore* la bancă. Eu însumi am prezentat cecul, spunându-mi că am toate motivele să cred că era o plastografie. Nici vorbă de aşa ceva. Cecul era autentic.

— Auzi, auzi! spuse domnul Utterson.

— Văd că te miri şi dumneata ca şi mine (simţi şi dumneata ceea ce am simţit şi eu), spuse domnul Enfield. Da, este o poveste urâtă. Căci împricinatul meu nu era genul cu care cineva să-şi dorească să aibă de-a face; un tip întru totul odios iar persoana care a emis cecul este o persoană decentă şi, de asemenea, celebră, şi, ceea ce înrăutăţeşte situaţia, mai este şi una dintre acele persoane care se ocupă cu acţiuni filantropice. Presupun că era vorba de un şantaj – om de treabă plătind, mai mult decât face, pentru vreo zburdălnicie din tinereţe... De aceea eu numesc acel loc, cu uşa pe care ţi-am arătat-o, Casa Şantajului. Cu toate că şi asta este departe de a explica totul, după cum vezi, adăugă,

căzând pe gânduri.

Fu trezit din meditaţie de către domnul Utterson, care-l întrebă brusc:

— Şi nu ştii dacă cel care a emis cecul locuieşte aici?

— Într-un loc ca acesta? Cine-ar putea crede? Dar, din întâmplare, mi-am notat adresa: locuieşte într-un scuar oarecare.

— Şi nu te-ai interesat niciodată ce-i cu locul, cu uşa? spuse domul Utterson.

— Nu, domnule... ar fi penibil, fu răspunsul. Îmi face silă să iscodesc; prea e stilul judecăţii de apoi. Începi punând o întrebare şi parc-ai da drumul unei pietre. Tu şezi frumuşel în vârful dealului, dar piatra s-a pornit la vale, prăvălind şi alte pietre după ea şi curând te trezeşti că l-a pocnit în cap pe vreun ins (ultimul lucru la care te-ai gândit) ce-şi vedea de treabă în grădiniţă din spatele casei lui, iar toată familia sa trebuie să-şi schimbe numele. Nu, domnule, eu am o regulă personală: cu cât am impresia că nu-i lucru curat, cu atât întreb mai puţin.

— E o regulă foarte bună, spuse avocatul.

— Am cercetat totuşi discret acel loc, continuă domnul Enfield. Mai că nici nu seamănă a casa locuită. Altă intrare nu există şi pe aceea nu intră şi nu iese nimeni decât – din când în când – gentelmanul din povestea mea. Sunt 3 ferestre care dau spre curte la etajul 1; dedesubt niciuna; ferestrele stau mereu închise, dar sunt curate. Şi apoi, este un coş din care, în general, iese fum – aşa că cineva trebuie să locuiască acolo... şi, cu toate astea, prea sigur nu-i; fiindcă e atâta îngrămădeală de case în jurul acelei curţi, că-i greu să spui unde se termină una şi unde începe alta.

Cei doi îşi continuară câtva timp plimbarea în tăcere; la un moment dat domnul Utterson zise:

— Enfield, este bună regulă aceea a dumitale.

— Da, aşa cred şi eu, răspunse Enfield.

— Dar cu toate astea, urmă avocatul, ceva tot aş vrea să te-ntreb, care-i numele acelui om care-a călcat copilă în picioare.

— Hm, făcu domnul Enfield nu văd niciun rău dacă ţi-l spun. Se numea Hyde.

— Aşa, făcu domnul Utterson. Şi cam cum arăta?

— Nu e uşor de descris... E ceva curios cu înfăţişarea lui; are ceva neplăcut – ceva care te face să-l deteşti. N-am văzut în viaţa mea un om care să-mi inspire o asemenea repulsie, şi totuşi nu prea ştiu de ce. Trebuie să aibă pe undeva o hibă, îţi dă o senzaţie puternică de anormal, deşi n-aş putea indica un amănunt precis. E un om cu o înfăţişare care iese din comun, şi totuşi n-aş putea numi nimic deosebit. Nu, domnule, este un lucru care mă depăşeşte, nu sunt în stare să-l descriu. Şi nu din lipsă de memorie, fiindcă pot afirma că în clipa asta îl văd limpede, parcă l-aş avea în faţa ochilor.

Domnul Utterson mai merse iar o bucată de drum în tăcere şi, după cum prea bine se vedea, sub povara unor gânduri.

— Eşti sigur c-a folosit o cheie? întrebă în cele din urmă.

— Dragul meu! ... făcu Enfield, surprins din cale-afară.

— Da, ştiu, spuse Utterson, ştiu că trebuie să pară ciudat. Fapt este că, dacă nu-ţi cer numele celuilalt, este pentru că deja îl ştiu. Vezi, Richard, povestea dumitale a ajuns la destinaţia cuvenită. Dacă n-ai fost exact pe alocuri, ar fi bine să precizezi acum.

— Gândesc c-ar fi trebuit să mă previi, răspunse celălalt un pic cam înciudat. Dar am fost, vorba ceea, de o exactitate maximă. Individul avea o cheie; şi ce este şi mai şi: o mai are şi acum. L-am văzut de curând folosind-o, nu-i nicio săptămână de atunci.

Domnul Utterson oftă adânc, dar nu scoase niciun cuvânt, şi tânărul reluă:

— Încă o învăţătură de minte că nu trebuie să sporovăieşti. Mi-e ruşine c-am fost o gură spartă. Promite-mi că nu vom mai pomeni niciodată de chestia asta.

— Ţi-o promit din toată inima, fu răspunsul avocatului. Uite mâna mea, pentru confirmare, Richard.

În căutarea domnului Hyde

În seara aceea, domnul Utterson s-a înapoiat foarte posomorât în apartamentul său de burlac şi s-a aşezat la cină fără niciun chef. Obiceiul lui de duminică era ca, după ce termină masa, să se aşeze lângă foc, cu vreo carte de rugăciuni pe masa lui de lectură, până ce orologiul bisericii vecine bătea miezul nopţii, când sobru şi cu inima împăcată se ducea să se culce. Dar în această seară, de îndată ce masă fu strânsă, el luă o lumânare şi se duse în biroul lui. Acolo deschise dulapul unde păstra sub cheie hârtiile importante, scoase din cel mai tainic compartiment al acestuia un document pe al cărui plic se găsea notat: „Testamentul doctorului Jekyll" şi, cu fruntea înnegurată, se apucă să-i cerceteze cu luare-aminte conţinutul. Testamentul era olograf[1], întrucât domnul Utterson, deşi se ocupa de el acum, refuzase şi cea mai mică participare la redactarea lui. Acest document prevedea nu numai ca în cazul decesului lui Henry Jekyll – doctor în medicină, doctor în chimie, doctor în ştiinţe morale, membru al Societăţii regale a oamenilor de ştiinţă etc. — toate bunurile sale urmau să treacă în mâinile „prietenului şi binefăcătorului sau Edward Hyde", ci şi ca în caz de dispariţie sau absenţă inexplicabilă timp de „o perioadă care ar depăşi 3 luni calendaristice", numitul Edward Hyde avea să intre în toate drepturile numitului Henry Jekyll, fără nicio altă întârziere şi neavând nicio sarcină sau obligaţie, decât aceea de a plăti sume neînsemnate către membrii gospodăriei doctorului.

Acest document stătea de multă vreme ca un spin în mintea avocatului. Îl supăra şi ca om al legii, dar şi ca adept al părţilor sănătoase şi normale ale vieţii, pentru care tot ce este arbitrar este lipsit de cuviinţă. Iar până acum necunoaşterea domnului Hyde îi sporise

---

[1]Care este scris în întregime de mâna autorului și semnat de el însuși.

indignarea; acum, printr-o surprinzătoare schimbare, cunoaşterea lui era cea care-l indigna în şi mai mare măsură. Fusese destul de rău când numele acela nu era decât un nume, despre care el n-avea cum să afle mai mult. Cu atât mai rău era acum, când numele începuse să se acopere cu caracteristici detestabile şi când din nestatornicele ceţuri, care de atâta vreme îi stânjeniseră vederea, răsărea presimţirea subită şi lămurită a unei prezenţe demonice.

„Gândeam că şi-a pierdut minţile – îşi spuse punând la loc, în seif, hârtia revoltătoare – dar acum încep să mă tem că este pe cale să-şi piardă onoarea."

Apoi stinse lumânarea, îmbrăcă o mantă largă şi porni în direcţia Scuarului Cavendish, acea citadelă a medicinei, unde-şi avea casa şi-şi primea foarte numeroşii pacienţi prietenul său, renumitul doctor Lanyon.

„Dacă mă poate lămuri cineva, acela este doar Lanyon", gândi el.

Majordomul cel solemn îl cunoştea pe domnul Utterson şi-l primi cu politeţea cuvenită; nu fu lăsat să aştepte, ci fu introdus direct în sufragerie, unde doctorul Lanyon şedea singur la un pahar cu vin. Acesta era un gentelman inimos, robust, îngrijit îmbrăcat şi rumen la faţă cu o chică de păr albită prematur şi o purtare exuberantă şi hotărâtă. De cum dădu cu ochii de domnul Utterson, sări de pe scaun şi-i ură bun venit, întinzându-i amândouă mâinile. Amabilitatea sa – aşa-i era felul – părea oarecum teatrală, dar se întemeia pe sentimente sincere, căci cei doi erau vechi prieteni, vechi camarazi – şi de şcoală, şi de colegiu –, amândoi respectându-se temeinic atât pe ei înşişi, cât şi unul pe celălalt, şi, ceea ce nu totdeauna rezulta din cele de mai sus, bucurându-se fiecare din toată inima de tovărăşia celuilalt.

După ce schimbară câteva vorbe la întâmplare, avocatul aduse vorba despre subiectul care îl preocupa în chip atât de neplăcut:

— Lanyon, bănuiesc că tu şi cu mine trebuie să fim cei mai vechi prieteni ai lui Henry Jekyll?

— Mi-ar plăcea să fim mai puţin vechi, chicoti doctorul Lanyon. Da,

bănuiesc că noi suntem într-adevăr cei mai vechi prieteni ai lui. Şi ce-i cu asta? ... Acum îl văd foarte rar.

— Zău? se miră Utterson. Credeam că pe voi doi vă leagă nişte preocupări comune.

— Ne-au legat, fu răspunsul. Dar de mai bine de 10 ani am început să-l găsesc prea fantezist pe Henry Jekyll. A pornit-o pe căi greşite, vreau să zic, pe căi mentale greşite, şi, cu toate că îi păstrez, fireşte, un anume interes, vorba aceea: de dragul trecutului, îl văd şi l-am văzut al naibii de puţin... Nişte bazaconii atât de neştiinţifice... l-ar fi înstrăinat chiar şi pe *Damon* de *Pythias*[2], adăugă doctorul, făcându-se dintr-o dată stacojiu la faţă.

Această mică izbucnire de năduf îl uşură oarecum pe domnul Utterson.

„Au avut vreun diferend într-o chestie ştiinţifică, doar atât..." – îşi spuse şi, nefiind pasionat de vreo ştiinţă (în afară de aceea a transferurilor legale de proprietate), mai gândi: „Nu-i ceva mai grav decât atât!" Îi lăsă amicului său câteva clipe în care să-şi redobândească stăpânirea de sine, apoi dădu glas întrebării pe care venise să i-o pună:

— Ai dat vreodată peste un protejat al lui... de unul cu numele de Hyde?

— Hyde? repetă Lanyon. Nu. N-am auzit niciodată de el... pe vremea când ne frecventam.

La atâta se rezumau informaţiile ce le putuse lua cu el avocatul; întors, la patul său greoi şi întunecat, el se tot frământă, până ce orele mici ale dimineţii începură a crească. Fu o noapte prea puţin odihnitoare pentru cugetul său trudit şi asediat de întrebări, bâjbâind într-un întuneric desăvârşit.

Clopotele bisericii din apropierea locuinţei domnului Utterson bătuseră orele 6 când el încă mai scruta problema. Mai înainte îl

---

[2] Legendă grecească ce simbolizează loialitatea și încrederea intr-o prietenie adevărată.

afectase numai pe plan intelectual; dar acum îi era angajată, sau mai bine zis, îi era înrobită şi închipuirea.

Pe când zăcea în camera cu draperiile trase, frământându-se în bezna nopţii, povestea domnul Enfield i se desfăşura pe dinaintea ochilor minţii, asemenea unui sul imprimat cu imagini luminoase. Contemplă o zonă întinsă, cu felinare care luminau oraşul nocturn; apoi silueta unui bărbat care păşea zorit; apoi silueta unui copil care se dusese să cheme medicul şi alerga înapoi spre casă; iar apoi aceştia doi se ciocneau, şi omul, asemenea unui forţe de neoprit, calcă în picioare copilul şi trece înainte, fără să-i pese de ţipetele sale. Sau vedea o încăpere într-o casa bogată, unde prietenul său dormea, visând şi zâmbind viselor sale; şi apoi uşa acelei încăperi se deschidea, perdelele patului erau smulse în lături, cel care dormea era strigat pe nume şi – iată! — alături stătea unul care avea putere asupra-i şi chiar la ora aceasta el trebuia să se scoale şi să-i urmeze porunca.

Personajul din cele două scene îl obsedă pe avocat toată noaptea; şi dacă câteva clipe aţipi, fu doar pentru a-l vedea lunecând, hoţeşte, prin case cufundate în somn sau înaintând şi mai iute, tot mai iute, cu o iuţeală ameţitoare, prin vastele labirinturi ale metropolei iluminate, şi la fiecare colţ de stradă strivind în picioare o copilă şi lăsând-o în urmă-i ţipând. Şi totuşi, personajul n-avea chip după care să-l cunoască; nici măcar în visurile sale nu avea chip, nici măcar unul amăgitor, care să i se mistuie în faţa ochilor; şi astfel ţâşni în mintea avocatului şi crescu repede o ciudat de puternică, aproape nemăsurată, curiozitate să vadă cu ochii lui trăsăturile domnului Hyde cel real. De-ar putea doar o dată să dea cu ochii de el, gândea că s-ar limpezi misterul, sau poate chiar s-ar risipi, după cum se întâmplă de obicei cu lucrurile misterioase atunci când sunt cercetate temeinic. Poate că atunci ar apărea o explicaţie logică pentru strania preferinţă sau robie (numeşte-o cum vrei) a prietenului său şi chiar pentru uluitoarea clauza din testamentul acestuia. Şi cel puţin ar fi un chip ce merită să fie văzut – chipul unui om în ale cărui măruntaie nu se ascundea nicio

urmă de milă, un chip care era de ajuns să se arate, pentru a stârni în sufletul unui om atât de puţin sensibil ca Enfield un stăruitor sentiment de aversiune.

De atunci înainte, domnul Utterson începu să dea târcoale porţii din străduţa cu prăvălii. Dimineaţa, înainte de începerea orelor de lucru, la amiază, când negoţul era în toi, iar timpul preţios, noaptea, sub privirile înceţoşate ce le arunca luna peste oraş, sub toate luminile şi la toate orele pustii sau aglomerate, avocatul putea fi găsit la postul ce-şi alesese.

„El fiind cel ce se-ascunde, voi fi eu cel care caută."

Şi în cele din urmă, răbdarea îi fu răsplătită.

Era o noapte frumoasă, uscată; aerul geros; străzile lucioase ca podeaua unei săli de bal; felinarele, neclintite de vreo adiere de vânt, închipuiau, din lumini şi umbre, desene simetrice. Pe la ora 10, când prăvăliile s-au închis, strada rămase pustie şi liniştită, în ciuda faptului că se auzea mugetul surd al Londrei, ce-o învăluia din toate părţile. Zgomote mici străbăteau până departe; zgomote menajere, de prin case, se auzeau lămurit, de fiecare parte a drumului; şi zvonul apropierii oricărui trecător se desluşea cu mult timp înaintea apariţiei sale. Domnul Utterson stătea de câteva minute la postul lui, când îşi dădu seama de apropierea unor paşi ciudaţi, uşori. În cursul patrulărilor sale nocturne se obişnuise demult cu modul bizar în care, din vastul murmur şi vuiet al oraşului, se desprindea limpede bocănitul paşilor unui singur om, încă foarte îndepărtat. Totuşi niciodată nu-i atrăsese atenţia atât de puternic şi de hotărât, şi, cu o zdravănă şi superstiţioasă presimţire a reuşitei, avocatul se retrase în gangul curţii.

Paşii se apropiară repede şi se amplificară brusc, când ajunseră în dreptul străzii. Avocatul, privind de sub bolta gangului, putu curând să vadă cu ce fel de ins avea de-a face. Era mărunt de stat şi îmbrăcat normal; iar înfăţişarea lui, chiar de la distanţa aceasta, fără să ştie de ce,

îi displăcu puternic domnului Utterson.

Necunoscutul se îndreptă direct spre poartă, traversând strada şi totodată scoase o cheie din buzunar, ca unul care se apropie de casă... Domnul Utterson înaintă şi-l atinse pe umăr când trecu pe lângă el:

— Domnul Hyde, cred?

Domnul Hyde dădu înapoi şi i se auzi, ca un şuier, răsuflarea tăiată. Dar spaima îi fu doar de o clipă; şi, deşi nu-l privi în faţă pe avocat, îi răspunse destul de rece:

— Acesta mi-e numele. Ce doriţi?

— Vă văd intrând, replică avocatul. Sunt un vechi prieten al doctorului Jekyll: domnul Utterson din Gaunt Street... trebuie să fi auzit dumneavoastră de numele meu... şi cum v-am văzut tocmai pe când intenţionam să intru, m-am gândit că poate mi-aţi da drumul şi mie înăuntru.

— N-o să-l găsiţi pe doctorul Jekyll, este plecat, răspunse domnul Hyde, vârând cheia în broască. Apoi, tot fără a ridica privirea, întrebă brusc: De unde mă cunoaşteţi?

— Dar dumneavoastră, ocoli domnul Utterson întrebarea, vreţi să-mi faceţi o favoare?

— Cu plăcere, spuse celălalt. Ce anume?

— Vreţi să mă lăsaţi să vă văd faţa? întrebă avocatul.

Domnul Hyde păru să ezite; apoi, ca la un gând subit, îşi întoarse faţa cu un aer de sfidare; şi cei doi se priviră ţintă câteva clipe.

— În felul acesta, o sa te recunosc data viitoare. S-ar putea să fie de folos.

— Da, răspunse domnul Hyde; nu e rău că ne-am întâlnit; şi, apropo, ar trebui să aveţi adresa mea. Şi indică un număr de stradă în Soho.

„Doamne, Dumnezeule! îşi zise Utterson. Să se fi gândit şi dânsul la testament?" Fireşte, îşi păstra pentru sine gândurile şi mârâi doar ceva în semn că luase nota de adresă.

— Şi acum, de unde mă cunoaşteţi? întrebă celălalt.

— După o descriere, fu răspunsul.

— A cui descriere?

— Avem prieteni comuni, spuse domnul Utterson.

— Prieteni comuni? repetă Hyde, cu o voce tăioasă. Cine-s aceia?

— Jekyll, de exemplu, spuse avocatul.

— El nu v-ar fi spus niciodată, strigă domnul Hyde, într-o izbucnire de mânie. N-aş fi crezut că o să minţiţi.

— Ei, haide! spuse domnul Utterson. Nu se cuvine să vorbiţi aşa.

Dintr-un rânjet tumultos, celălalt izbucni într-un hohot sălbatic de râs, cu o iuţeală extraordinară, în clipa următoare, descuie uşa şi dispăru înăuntrul casei.

După ce-l părăsise domnul Hyde, avocatul rămase câtva timp locului, cuprins de îngrijorare. Apoi prinse a sui încet strada, oprindu-se cam la un pas, doi şi ducând mâna la frunte, ca un om năucit. Problema pe care-o răsucea el astfel în timp ce mergea intra în categoria celor ce rar se rezolva. Domnul Hyde era palid şi avea statura unui pitic, dădea o impresie de diformitate, fără a vădi vreo anomalie căreia să i se fi putut spune într-un anume fel, avea un surâs dezagreabil; se purtase faţă de avocat cu un amestec brutal de sfială şi cutezanţă şi vorbea cu o voce răguşită, şoptită, oarecum spartă; toate aparenţele erau puncte împotriva sa, deşi toate laolaltă nu puteau explica dezgustul, aversiunea şi teama nemaisimţită vreodată cu care-l privea domnul Utterson.

„Trebuie să fie altceva, îşi spuse el uluit. Mai este cu siguranţă ceva, de i-aş putea găsi un nume! ... Doamne, iartă-mă, omul ăsta mai că nu pare o fiinţă omenească! Are ceva de troglodit... ăsta să fie cuvântul? Ori s-ar putea să fie vechea poveste cu doctorul Fell? Sau este numai iradierea unui suflet abominabil, care străbate astfel prin învelişul său de lut şi-l metamorfozează? Aste e, cred; pentru că, vai, bietul meu vechi prieten Henry Jekyll, dacă am citit cândva, pe un obraz semnătura Satanei, pe obrazului noului tău prieten am citit-o.”

După colţul străduţei se ridicau, alcătuind un scuar, nişte case vechi, arătoase cu apartamente sau camere, închiriate, unor oameni de toate

felurile şi condiţiile: gravori de hărţi, arhitecţi, avocaţi dubioşi sau agenţi ai unor întreprinderi obscure.

Una dintre case, a doua după colţ, era încă ocupată în întregime, şi la poarta acesteia ce afişa un aer falnic de bogăţie şi confort – deşi acum cufundată în întuneric, cu excepţia ferestruicii în formă de evantai ce o domina –, domnul Utterson se opri şi bătu. Un servitor bine îmbrăcat, destul de vârstnic, deschise.

— E acasă doctorul Jekyll, Poole? întrebă avocatul.

— Să văd, domnule Utterson, spuse Poole, introducând vizitatorul într-o sală vastă, confortabilă, cu plafonul jos, pardosită cu lespezi de piatră, încălzită în maniera unei case de ţară, de flăcările strălucitoare ale unui cămin mare şi mobilată cu dulapuri preţioase de stejar. Vreţi să aşteptaţi aici, lângă foc, domnule? Sau să vă aduc o lumină în sufragerie?

— Aici, mulţumesc, spuse avocatul, apropiindu-se şi rezemându-se de policioara înaltă a căminului.

Această sală, în care rămase acum singur, era o fantezie favorită de-a prietenului său, doctorul; şi însuşi Utterson obişnuia să spună despre ea că era cea mai plăcută încăpere din Londra. Dar în seara asta îl copleşea urâtul – chipul lui Hyde îi apăsă greu amintirea –, simţea, ceea ce lui rar i se întâmpla, o scârbă şi un dezgust faţă de viaţa; şi în această dispoziţie mohorâtă i se părea că citeşte o ameninţare în pâlpâitul flăcărilor, pe luciul dulapurilor şi în jocul agitat al umbrelor pe plafon. Se ruşină de uşurarea ce-o simţi când se înapoie curând Poole, pentru a-l vesti că doctorul Jekyll nu era acasă.

— Poole, l-am văzut pe domnul Hyde intrând prin vechea poartă a sălii de disecţie, spuse vizitatorul. E normal asta, când doctorul Jekyll nu e acasă?

— Foarte normal, domnule, răspunse slujitorul. Domnul Hyde are o cheie.

— Poole, stăpânul dumitale pare să acorde multă încredere acestui tânăr, conchise visător avocatul.

— Da, domnule, chiar aşa, spuse Poole. Toţi avem poruncă să-i dăm ascultare.

— Oare l-am întâlnit vreodată pe domnul Hyde? întrebă Utterson.

— O, nu, domnule. Dumnealui nu ia niciodată masa la noi, răspunse Poole, care conducea gospodăria doctorului. De fapt, rareori îl vedem în partea asta a casei; vine şi pleacă mai mult prin laborator.

— Ei, noapte bună, Poole.

— Noapte bună, domnule Utterson.

Şi avocatul porni spre casă cu inima foarte grea.

„Bietul Henry Jekyll – îşi spuse – părerea mea e că s-a împotmolit rău. A fost un zvăpăiat în tinereţe – e mult de-atunci, desigur, dar legea divină nu cunoaşte reguli şi linişte. Da, asta trebuie să fie: stafia vreunui păcat vechi, cancerul vreunei ruşini ascunse; pedeapsa care vine, *pede claudo*[3], ani mulţi după ce amintirea a uitat, iar iubirea de sine a iertat greşeala."

Şi avocatul, înspăimântat de acest gând, medita cu anxietate, câtva timp, la propriul său trecut, dibuind prin toate ungherele amintirii, de nu cumva vreo umbră de vechi păcat avea să ţâşnească la lumină. Trecutul lui era destul de nevinovat; puţini oameni îşi puteau citi filele vieţii cu mai puţină teamă, totuşi fu umilit din cale-afară de toate răutăţile pe care le făcuse şi iarăşi înălţat la o sobră şi temătoare gratitudine, când se gândi la cele multe pe care fusese cât pe-aci să le făptuiască şi totuşi le evitase. Şi apoi, întorcându-se la subiectul său de mai înainte, întrevăzu o scânteie de nădejde.

„Domnişorul ăsta, Hyde, de-ar fi cercetat, gândi el, trebuie să aibă nişte taine ale lui, negre după cum îi e înfăţişarea – taine faţă de care şi cele mai rele ale bietului Jekyll ar fi ca nişte raze de soare. Lucrurile nu pot continua aşa. Mă înfior când mă gândesc la creatura asta strecurându-se ca un hoţ până la căpătâiul lui Henry; bietul Henry – ce trezire! Şi ce primejdie în situaţia asta, căci dacă acest Hyde bănuieşte

---

[3] Lb. latină, cu aproximație: după faptă și răsplată.

existenţa testamentului, s-ar putea să devină nerăbdător a moşteni... Da, trebuie să pun umărul la roată – numai de m-ar lăsa Jekyll".

Încă o dată, în mintea avocatului apărură limpede ca lumina zilei ciudatele clauze ale testamentului.

Domnul Jekyll nu se simte în largul său

Două săptămâni mai târziu, datorită unui noroc nemaipomenit, doctorul dădu una dintre plăcutele sale mese la vreo 5, 6 prieteni apropiaţi, toţi bărbaţi inteligenţi, respectabili şi toţi preţuind un vin bun; domnul Utterson făcu în aşa fel încât să rămână la urmă după ce plecaseră ceilalţi. Acesta nu era un obicei nou, ci unul care se petrecuse de nenumărate ori. Atunci când Utterson era agreat, era agreat din plin. Gazdelor le plăcea să-l reţină pe avocatul sobru atunci când cei cu inima uşoară şi cu limba dezlegată erau gata să plece; le plăcea să mai şadă puţin în tovărăşia sa discretă – ca un exerciţiu pentru singurătate, să-şi potolească sufletele în tăcerea bogată a acestui om, după risipă şi tensiunea veseliei. Doctorul Jekyll nu făcea excepţie de la această regulă: şi cum şedea acum de cealaltă parte a focului – un bărbat de cincizeci de ani impozant, bine făcut, cu faţa netedă, poate cu o expresie bine ascunsă, dar cu toate semnele priceperii şi bunătăţii – se putea vedea după atitudinea lui că nutrea pentru domnul Utterson o amiciţie sinceră şi caldă.

— Am vrut să-ţi vorbesc, Jekyll, începu oaspetele. Ştii, testamentul acela al tău?

Un observator atent ar fi priceput că atinsese un subiect foarte neplăcut; deşi doctorul îl primi cu voie bună.

— Bietul meu Utterson, zise, ce ghinion, să ai un client ca mine! N-am văzut în viaţa mea un om atât de dezolat cum ai fost tu de testamentul meu, afară doar de încuiatul ăla pedant de Lanyon faţă de ceea ce numea el „ereziile mele ştiinţifice". A, da, ştiu că este un tip de treabă – degeaba te încrunţi –, un tip excelent şi mereu îmi propun să-l văd mai des, dar cu toate astea tot un pedant încuiat este, un meticulos ignorant şi gălăgios. Niciodată nu m-a dezamăgit cineva mai mult ca Lanyon.

— Ştii că n-am fost niciodată de acord, îşi urmă vorba Utterson,

desconsiderând fără cruţare noul subiect.

— Cu testamentul meu? Da, desigur, ştiu asta, spuse doctorul, niţel cam tăios. Mi-ai spus-o.

— Da, şi ţi-o spun din nou, continuă avocatul. Am aflat ceva despre tânărul Hyde.

Faţa largă şi demnă a doctorului Jekyll păli, cu buze cu tot, şi ochii i se întunecă.

— Nu vreau să aud mai mult, spuse. E o problemă pe care credeam că ne-am înțeles s-o abandonăm.

— Ceea ce am aflat e dezgustător, spuse Utterson.

— Nu poate schimba nimic. Nu înţelegi situaţia mea, ripostă doctorul, cu un fel de incoerenţă în gesturi. Sunt într-o situaţie penibilă, Utterson, şi foarte ciudată. Este una dintre acele împrejurări ce nu pot fi drese cu vorba.

— Jekyll, zise Utterson, mă cunoşti, sunt un om de încredere. Deschide-ţi sufletul cu toată încrederea, eliberează-l de greutatea ce-l apasă. Sunt sigur că te pot scoate din impas.

— Bunul meu Utterson, spuse doctorul, îmi dovedeşti marea ta bunătate şi nu pot găsi cuvinte prin care să-ţi mulţumesc. M-aş încrede în tine înaintea oricui pe lume, înaintea oricui în afară de mine însumi, de-aş putea alege, dar, într-adevăr, nu este ce-ţi imaginezi; nu e chiar atât de rău şi doar ca să-ţi liniştesc inima ta bună îţi voi spune un singur lucru: oricând aş dori-o, mă pot descotorosi de Hyde, îţi dau cuvântul meu că-i aşa şi-ţi mulţumesc încă o dată. Şi-am să mai adaug, Utterson, un cuvinţel, pe care sunt convins că-l vei înţelege; aceasta-i o chestiune personală şi te implor s-o laşi de-o parte.

Utterson reflectă un timp privind către flăcările căminului.

— Nu mă îndoiesc că ai perfectă dreptate, spuse în cele din urmă, sculându-se în picioare.

— Ei, dar cum tot am atins această problemă, sper că pentru ultima oară, urmă doctorul, este un punct pe care aş dori să-l înţelegi: nutresc într-adevăr un mare interes pentru domnul Hyde. Ştiu că l-ai văzut –

mi-a spus-o – şi mă tem c-a fost necuviincios. Eu însă – ţi-o repet – nutresc în mod sincer un mare, un foarte mare interes faţă de acest tânăr; şi dacă dispar, Utterson, doresc să-mi promiţi că vei avea răbdare cu el şi că-l vei face să intre în drepturile lui. Cred că ai face-o dacă ai şti tot; şi mi s-ar lua o povară de pe suflet dacă mi-ai promite.

— Nu pot să susţin c-o să-l agreez vreodată, spuse avocatul.

— Nu asta-ţi cer, pleda Jekyll, punându-şi mâna pe braţul celuilalt. Cer doar dreptate. Îţi cer doar să-l ajuţi de dragul meu, când nu voi mai fi.

Utterson scoase cu greu un suspin ce nu se lăsă stăpânit.

— Bine, spuse, îţi promit.

Cazul uciderii domnului Carew

Aproape un an mai târziu, în luna octombrie în data de 18... Londra fu zguduită de o crimă săvârşită cu o nemaiîntâlnită ferocitate şi apărând încă şi mai însemnată prin înalta poziţie socială a victimei. Amănuntele erau puţine şi uluitoare. O slujnică, ce locuia singură într-o casă nu departe de râu, suise să se culce în odăiţa ei de la mansarda pe la ora 11 noaptea. Cu toate că, mai târziu, se lăsase ceaţa peste oraş, în prima parte a nopţii nu era un nor pe cer, şi strada spre care dădea fereastra fetei era scăldată de lumina lunii pline. Se pare că fata avea o fire oarecum romantică, căci se aşezase pe laviţă aflată chiar sub fereastră şi căzuse într-o adâncă visare.

Niciodată (obişnuia ea să spună cu lacrimile şiroindu-i pe obraji), niciodată nu se simţise mai împăcată cu toţi oamenii şi nu gândise mai frumos despre lume.

Şi, cum şedea aşa, văzu un domn în vârstă cu o înfăţişare plăcută şi cu părul alb, apropiindu-se de-a lungul străzii, şi, un alt domn, foarte scund, căruia la început îi dădu mai puţină atenţie înaintând în întâmpinarea lui. Când cei doi ajunseră destul de aproape pentru a-şi putea vorbi (ceea ce se întâmpla chiar sub ochii fetei), domnul mai vârstnic făcu o plecăciune şi i se adresă celuilalt cu un fel de politeţe încântătoare. Nu s-ar fi zis că motivul acostării era de mare importanţă; de fapt, după gestul cu care domnul arătă într-o anumită direcţie, se părea că doar întreba despre un anume drum, dar, în timp ce vorbea, faţa îi era luminată de luna, şi fetei îi plăcu s-o privească; părea să exprime o fire atât de nevinovată şi de bună, ca din alte vremuri, dar şi cu un amestec de superioritate, parcă izvorând dintr-o întemeiată mulţumire de sine. Îndată îi căzu privirea asupra celuilalt şi fu surprinsă să-l recunoască pe un anume domn Hyde, care-l vizitase o dată pe stăpânul ei şi care-i inspirase un fel de silă. Avea în mână un baston solid, cu care se juca, dar nu răspundea o vorbuliţă şi părea să

asculte cu o nerăbdare abia stăpânită. Şi-apoi, dintr-o dată, izbucni într-o mânie aprinsă: bătea din picior, agita bastonul şi – după cum descria fata scena – se purta ca un om ieşit din minţi. Domnul cel bătrân se dădu un pas înapoi, cu aerul cuiva foarte surprins şi niţeluş jignit, şi atunci domnul Hyde îşi ieşi de tot din ţâţâni şi, izbindu-l cu bastonul, îl doborî la pământ. Iar în clipa următoare, cu o furie de maimuţă, se porni a-şi călca victimă în picioare, abătând asupra-i o grindină de lovituri, sub care se auzeau oasele zdrobindu-se... Îngrozită de ce vedea şi auzea, fata leşină.

Era ora 2 din noapte când îşi reveni şi chemă poliţia. Ucigaşul dispăruse de mult; însă victima zăcea într-adevăr în mijlocul drumului, incredibil de zdrobită.

Bastonul cu care se săvârşise fapta, deşi era dintr-un lemn rar, foarte tare şi greu, se frânsese la mijloc sub forţa acestei cruzimi fără sens, iar una dintre jumătăţile, rupte, se rostogolise până la rigolă de scurgere din apropiere; cealaltă, fără îndoială, fusese luată cu sine de către ucigaş. Asupra victimei se găsiseră o pungă cu bani şi un ceas de aur, dar niciun fel de acte sau hârtii, în afara unui plic sigilat şi timbrat, ce era probabil pe cale să fie dus la poştă şi care purta numele şi adresa domnului Utterson.

Plicul îi fu adus avocatului în dimineaţa următoare, mai înainte ca el să fi coborât din pat; şi, înainte de a-l vedea, când i se comunicară împrejurările, el îşi muşcă buzele şi luă o înfăţişare gravă.

— Nu voi spune nimic până ce nu văd cadavrul... zise. Asta poate fi ceva foarte serios. Aveţi bunătatea să aşteptaţi până mă îmbrac.

Şi, cu aceeaşi faţă gravă, îşi înghiţi zorit micul dejun şi luă trăsură spre secţia de poliţie unde fusese transportat cadavrul; de cum intră în camera unde acesta se găsea depus, avocatul clătină din cap afirmativ.

— Da, zise, îl recunosc. Regret că trebuie să declar dar este trupul neînsufleţit al domnului Danvers Carew.

— Doamne, Dumnezeule! exclamă ofiţerul de serviciu. E posibil? Iar în clipa următoare, privirea i se aprinse de ambiţie profesională. Cazul

ăsta o să facă mare vâlvă, spuse. Poate ne puteţi ajuta dumneavoastră să punem mâna pe individ.

Şi descrise pe scurt ce văzuse fata, arătând şi bastonul frânt.

De cum auzise numele de Hyde, domnul Utterson tresărise îngrozit; când i se mai înfăţişă şi bastonul, nu se mai putu îndoi; aşa frânt şi distrus cum era, îl recunoscu ca fiind acela pe care-l dăruise el însuşi lui Henry Jekyll cu mulţi ani în urmă.

— Acest domn Hyde este o persoană mică de statură? întrebă.

— De statură neobişnuit de scundă şi cu o faţă foarte răutăcioasă... Aşa l-a descris fata, spuse poliţistul.

Domnul Utterson rămase pe gânduri, apoi îşi înălţă capul:

— Dacă vreţi să mă însoţiţi, urcaţi-vă în trăsura mea. Cred că vă pot duce la casa lui.

Se făcuse între timp aproape ora 9 dimineaţa şi se lăsă întâia ceaţă de toamnă. Un imens zăbranic cafeniu cuprindea cerul, dar vântul bătea necontenit şi punea pe fugă ceţurile năvălitoare astfel încât, pe când trăsura înainta agale din stradă în stradă, domnul Utterson îşi plimbă ochii peste un număr uluitor de trepte şi tonuri de penumbră: aici domnea întunericul adânc de seară, luminat ca de o stranie vâlvătaie; colo, pentru o clipă, ceaţa se spărgea pe de-a-ntregul şi o rază rătăcită de soare străpungea vârtejurile de abur. Sinistrul cartier Soho, înfăţişându-i-se în aceste apariţii schimbătoare cu străzile noroioase şi trecătorii săi dubioşi, jerpeliţi, cu felinarele lui care nu se stinseseră deloc sau fuseseră aprinse din nou pentru a combate această funerară invazie a beznei, părea în ochii avocatului asemenea unui oraş născut dintr-un coşmar. În plus, gândurile ce i se perindau prin minte aveau coloritul cel mai întunecat şi, când îşi aruncă privirea spre însoţitorul său din trăsură, era conştient de faptul că acesta părea că-i atins de o umbră a acelei terori faţă de lege şi de reprezentanţii legii, ce-i poate asalta uneori pe oamenii cei mai cinstiţi.

Când opri trăsura la adresa indicată, ceaţa se ridică puţin şi-i arătă o stradă murdară, o cârciumă instalată cu un lux trivial, un prăpădit de

„birt franţuzesc", o dugheană în care se vindeau cu bucata mărunţişuri ieftine şi zarzavaturi veştede, o droaie de copii zdrenţăroşi, chirciţi pe lângă praguri şi multe femei, de diferite naţionalităţi, ieşind cu cheia în mâna să-şi ofere păhăruţul de dimineaţă; iar în clipa următoare ceaţa se lăsă din nou, pământie, asupra acelui loc şi-l despărţi de aceste vecinătăţi ticăloase. Aici îşi avea căminul favoritul lui Henry Jekyll, un om care urma să moştenească un sfert de milion de lire sterline.

O bătrână cu faţa palidă şi părul argintiu deschise uşa. Avea o figură rea, îndulcită de ipocrizie, însă manierele îi erau excelente.

— Da, spuse ea, acesta-i apartamentul domnului Hyde, dar dânsul lipseşte de acasă. A venit azi-noapte foarte târziu, dar a plecat din nou după nicio oră.

Nu era nimic curios în asta; avea obiceiuri aiurite şi lipsea adesea. Ieri, de pildă, bătrâna îl revăzuse după o absenţă de doua luni.

— Foarte bine, atunci dorim să vizităm apartamentul, spuse avocatul; şi, când bătrână încercă să protesteze, el adăugă: E mai bine să vă spun cine e dumnealui: inspectorul Newcomen de la Scotland Yard.

O sclipire de bucurie răutăcioasă apăru pe chipul femeii.

— A! exclamă. Are încurcături. Ce-a făcut?

Domnul Utterson şi inspectorul schimbară o privire.

— S-ar zice că nu-i prea simpatizat, observă cel din urmă... Ei, acu', cucoană, te rog să ne dai drumul; eu şi dumnealui o să ne uităm niţel la ce-i pe-aci.

Din tot cuprinsul casei, care, exceptând prezenţa bătrânei, se dovedea pustie, domnul Hyde nu folosea decât vreo două camere, dar acestea erau mobilate cu lux şi bun gust. O cămară era plină cu vinuri, tacâmurile erau de argint, lenjeria de masă elegantă; o pictură bună atârna pe perete, un dar (după cum presupunea Utterson) de la Henry Jekyll, care era un excelent cunoscător în materie; iar covoarele erau de mai multe stiluri şi în culori plăcute. În clipa aceasta însă, odăile vădeau toate semnele că, recent şi în mare grabă, se cotrobăise prin ele:

pe podea zăceau haine cu buzunarele întoarse pe dos, sertare prevăzute cu încuietori solide stăteau deschise, şi pe vatra căminului rămăsese un morman de cenuşă, ca şi cum s-ar fi ars multe hârtii. Din zgură şi scrum, inspectorul dezgropă cotorul verde al unui carnet de cecuri ce rezistase acţiunii focului. Cealaltă jumătate a bastonului fu găsită după uşă; şi, cum acest fapt îi confirmă din plin suspiciunile, poliţistul se declară încântat. O vizită la bancă, unde se constatase că erau depuse câteva mii de lire sterline în creditul ucigaşului, îi întregi satisfacţia.

— Puteţi să fiţi sigur, domnule, îi spuse inspectorul domnului Utterson. Îl am în mâna. Pesemne că şi-a pierdut capul, altfel n-ar fi lăsat bastonul şi, mai cu seamă, n-ar fi ars carnetul de cecuri. Păi cum... banul este lucrul cel mai important pentru un individ de teapa ăstuia. Nu ne rămâne altceva de făcut decât să-l aşteptăm la bancă şi să dăm drumu' la anunţurile cu semnalmente.

Aceasta din urmă acţiune nu era totuşi uşor de realizat, căci nu mulţi se puteau număra printre cunoscuţii apropiaţi ai domnului Hyde; de urma familiei sale nu se putea da nicăieri; nu fusese niciodată fotografiat; puţinii oameni care-l puteau descrie se contraziceau, aşa cum se întâmplă, de obicei, cu observatorii obişnuiţi. Asupra unui singur lucru erau de acord, şi anume asupra neliniştitoarei senzaţii de diformitate nedesluşită cu care-i impresiona pe cei ce-l priveau.

Incidentul cu scrisoarea

Era după-amiaza târziu când domnul Utterson ajunse în sfârşit în dreptul uşii doctorului Jekyll, unde Poole îi deschise imediat şi însoţindu-l apoi până la clădirea cunoscută drept sală de disecţie, trecu pe lângă bucătărie şi de-a lungul unei curţi ce fusese odată o grădină. Doctorul cumpărase casa de la moştenitorii unui chirurg faimos; propriile sale inclinări fiind însă mai curând spre chimie decât spre anatomie, el schimbase destinaţia corpului de casă din fundul grădinii.

Pentru prima oară era primit avocatul în această parte a reşedinţei prietenului său, aşa că se uita plin de curiozitate la clădirea urâtă, fără ferestre şi avu o senzaţie oribilă privind în juru-i în timp ce păşea prin amfiteatrul în care odinioară se îngrămădiseră studenţi sârguincioşi şi care acum era pustiu şi tăcut; mesele erau încărcate de aparatură chimică; podeaua era plină de paie şi tixită cu lăzi gata să fie împachetate; lumina cobora tulbure prin cupola înceţoşată. La celălalt capăt, un şir de trepte duceau spre o uşă acoperită cu postav roşu; trecând prin aceasta, domnul Utterson fu, în sfârşit, introdus în cabinetul doctorului. Era o încăpere mare, cu dulapuri de sticlă aşezate jur-împrejur şi mobilată, printre altele, cu o oglindă turnată, în care te puteai vedea pe de-a-ntregul, şi cu un birou; priveliştea o avea spre curte, prin 3 ferestre prăfuite, zăbrelite cu gratii de fier. Pe grătarul căminului jucau vâlvătăile focului, iar pe etajera de alături stătea o lampă aprinsă, fiindcă până şi în interiorul caselor începuse a se face simţită negura de afară. Aici, doctorul Jekyll, cu înfăţişarea unui bolnav de moarte, şedea ghemuit lângă foc. Nu se ridică să-şi întâmpine oaspetele, ci, întizându-i o mână rece, îşi exprima, cu glas schimbat, plăcerea de a-l vedea.

— Şi-acum spune-mi, întrebă domnul Utterson de îndată ce ieşi Poole, ai auzit ştirea?

Doctorul se înfioră.

— Strigau în scuar, zise. I-am auzit din sufrageria mea.

— O vorbă numai, adăugă avocatul. Carew îmi era client, şi tu de asemenea. Vreau să ştiu ce să fac. N-ai fost cumva atât de nebun încât să-l ascunzi pe-acel individ?

— Utterson, jur în faţa lui Dumnezeu, strigă doctorul, jur că nu-l voi mai vedea niciodată! Pe cinstea mea, mă leg faţă de tine că am terminat cu el pe lumea asta. S-a sfârşit totul. Şi, de fapt, el n-are nevoie de ajutorul meu; nu-l cunoşti aşa cum îl cunosc eu; este în siguranţă, în totală siguranţă, ţine minte ce-ţi spun, nu se va mai auzi niciodată de el.

Avocatul asculta posomorât; nu-i plăcea purtarea febrilă a prietenului său.

— Pari foarte sigur de el, spuse domnul Utterson. De dragul tău, nădăjduiesc să ai dreptate. În cazul unui proces s-ar putea să apară şi numele tău.

— Sunt absolut sigur de el, îi răspunse Jekyll. Am această certitudine, pe care nu o pot împărtăşi nimănui. Dar există un punct în care m-ai putea sfătui. Am... am primit o scrisoare; şi acum şovăi dacă s-o arăt poliţiei. Mi-ar plăcea s-o las în mâinile tale, Utterson; tu ai şti să iei o decizie înţeleaptă; sunt sigur de asta, am atât de mare încredere în tine!

— Te temi probabil că ar putea duce la descoperirea lui? întrebă avocatul.

— Nu, răspunse doctorul. N-aş putea spune că-mi pasă ce va deveni Hyde... am terminat cu el. Mă gândeam la propria mea reputaţie, pe care această chestie odioasă a cam periclitat-o.

Utterson îşi rumegă ceva vreme gândurile; era surprins de egoismul prietenului său şi totodată uşurat.

— Bine, zise în cele din urmă, arată-mi scrisoarea!

I-o arăta; avea o scriere ciudată, cu litere înalte, şi era semnată „Edward Hyde”. Acesta îi comunică, destul de concis, binefăcătorului său, doctorul Jekyll, pe care vreme îndelungată îl răsplătise atât de nedemn pentru marea generozitate, că nu trebuia să nutrească nicio

îngrijorare în privinţa siguranţei lui, deoarece el avea mijloace de scăpare pe care se putea bizui cu siguranţă.

Avocatului îi plăcu destul de mult această scrisoare: ea dădea intimităţii dintre cei doi un colorit mai onorabil decât se aşteptase şi se mustră pentru suspiciunile sale din trecut.

— Ai plicul? întrebă.

— L-am ars fără să-mi dau seama, răspunse Jekyll. Dar n-avea nicio ştampila poştală. Comunicarea asta a fost adusă de cineva.

— S-o păstrez şi să dorm liniştit? întrebă Utterson.

— Aş dori să hotărăşti în locul meu întru totul, suspină Jekyll. Am pierdut încrederea în mine însumi.

— Bine, am să mă gândesc, răspunse avocatul. Şi acum încă ceva: Hyde a fost cel care a dictat termenii aceia din testament cu privire la dispariţia ta?

Doctorul păru cuprins de o criză de slăbiciune; strânse buzele şi dădu din cap.

— Ştia asta, spuse Utterson. Avea intenţia să te ucidă. Ţi-a fost dat să scapi cu bine.

— Mi-a fost dat ceva cu mult mai important, fu replica solemnă a doctorului, mi-a fost dată o lecţie. O, Doamne, Utterson, ce lecţie mi-a fost dată!

Şi-şi acoperi, o clipă, faţa cu mâinile.

La ieşire, avocatul se opri şi schimbă câteva cuvinte cu Poole.

— Ca să nu uit, zise. S-a adus azi o scrisoare. Cam cum arăta cel care a adus-o?

Poole afirmă însă categoric că nu sosise nimic decât cu poşta. „Şi alea doar nişte broşuri de reclamă" – adăugă.

Această veste îl făcu pe Utterson să plece cu temerile sale înnoite. Evident că scrisoarea sosise prin poarta laboratorului; era posibil, de fapt, ca ea să fi fost scrisă în cabinet; or, dacă aşa stăteau lucrurile, trebuia altfel judecată şi tratată cu mai multă băgare de seamă.

Pe drum, puştii care vindeau ziare răguşiseră strigând: „Ediţie

specială! ... Uluitorul asasinat al unui membru al parlamentului!" Iată ferparul pentru unul dintre prietenii şi clienţii săi; şi nu-şi putea stăpâni o oarecare teamă că nu cumva reputaţia altuia dintre ei să fie spulberată de vârtejul scandalului.

Până la urmă era obligat să ia o hotărâre, ceea ce constituia o situaţie delicată. Deşi obişnuit să se bizuie doar pe sine însuşi, spera să primească un sfat. „De-a dreptul nu-l pot avea – gândi el –, dar poate că se va lăsa prins în plasă".

Curând după asta, şedea de o parte a propriului său cămin, iar de partea cealaltă domnul Guest, primul său secretar; la mijloc, între ei şi la o distanţă de foc – precis şi delicat calculată –, o sticlă dintr-un anumit vin vechi care zăbovise îndelung, ferit de lumina soarelui, în subsolurile casei.

Ceaţa încă mai dormita, legănându-se deasupra oraşului parcă scufundat, în care felinarele scânteiau cu un licăr bolnav, stacojiu; asurzită şi înăbuşită de norii prăvăliţi, viaţa metropolei continua să se scurgă prin marile artere, cu un vuiet de vijelie. Dar în odaia în care şedeau cei doi lumina focului răspândea voioşie, în sticlă fermenţii se potoliseră de mult; coloritul imperial al licorii se îndulcise cu timpul, cum se estompează culoarea în vitraliile pictate; dogoarea după-amiezilor calde de toamnă în podgoriile de pe coline era gata a se lăsa slobozită pentru a risipi pâclele Londrei. Pe nesimţite, încordarea avocatului se topea. Mai puţine secrete ca faţă de Guest n-avea el faţă de nimeni; şi nici cele câteva, pe care a vrut să le păstreze, nu era totdeauna sigur că izbutise să le ţină ascunse. Guest fusese adesea în casa doctorului – trimis pentru chestiuni de afaceri; îl cunoştea pe Poole; era greu de presupus că nu auzise cât de familiar era Hyde în acea casă; doar el ar putea trage o concluzie; nu era, aşadar, nimerit ca el să vadă aceea scrisoare care punea într-o lumină mai favorabilă acest mister? Cu atât mai mult cu cât Guest, fiind un pasionat cercetător şi un arbitru în materie de grafologie, ar considera demersul firesc şi amabil. El era, în plus, un om cu scaun la cap; n-ar putea citi un document atât

de bizar fără să nu-i scape vreo observaţie; iar cu ajutorul acesteia se putea alege o cale de urmat.

— Tristă întâmplarea asta cu domnul Danvers! spuse Utterson.

— Da, domnule, într-adevăr, a provocat o mare emoţie în opinia publică, răspunse Guest. Omul acela a fost, desigur, nebun.

— M-ar interesa să ştiu părerea dumitale în privinţa asta. Am aici un document scris de mâna lui. Asta rămâne doar între noi, fiindcă, de fapt, nu ştiu ce voi face cu hârtia asta; este, în cel mai bun caz, o chestiune urâtă. Dar, iat-o, poftim, este exact specialitatea dumitale: autograful unui ucigaş.

Ochii lui Guest scânteiară, îndată ce se apucă să studieze pătimaş scrisoarea.

— Nu, domnule, zise, nebun nu e, dar este o scrisoare ciudată...

— Cel care a scris-o este, în tot cazul, ciudat, adăugă avocatul.

Chiar atunci intră servitorul cu un bilet.

— Este de la domnul Jekyll, domnule? se informă funcţionarul. Mi s-a părut cunoscut scrisul. Este ceva personal, domnule Utterson?

— Doar o invitaţie la cină. De ce? Vrei s-o vezi?

— O clipă. Vă mulţumesc, domnule.

Funcţionarul puse alături cele două file de hârtie şi le compară sârguincios conţinutul.

— Mulţumesc, domnule, zise în cele din urmă, înapoindu-le pe amândouă, este un autograf foarte interesant.

Urmă o pauză, în timpul căreia domnul Utterson se lupta cu sine.

— De ce le-ai comparat, Guest? întrebă brusc.

— De... domnule... răspunse funcţionarul. Există între ele o asemănare curioasă; cele două scrieri sunt identice în multe privinţe. Doar aplecarea literelor diferă.

— Cam ciudat, spuse Utterson.

— E, cum spuneţi, cam ciudat, confirmă Guest.

— Eu unul n-aş vorbi despre scrisoarea asta, adăugă Utterson.

— Nu, domnule, făcu funcţionarul. Înţeleg.

În seara aceea, de cum rămase singur, domnul Utterson încuie scrisoarea în seif, unde rămase de aici înainte.

„Cum, gândi el, Henry Jekyll plastograf ca să-l apere pe un ucigaş!”, şi simţi cum îi îngheaţă sângele în vine.

Remarcabilă întâmplare a doctorului Lanyon

Timpul trecea. Mii de livre au fost oferite drept recompensă, deoarece uciderea lui domnul Danvers Carew fusese resimţită drept o injurie publică; domul Hyde însă dispăruse din câmpul de observaţie al poliţiei, de parcă n-ar fi existat niciodată. Au fost dezgropate o mulţime de lucruri necunoscute şi toate de proastă reputaţie; ieşiră la iveală istorii despre cruzimea omului, precum şi despre viaţa ticăloasă şi violenţa acestuia, despre personajele stranii cu care se însoţise, despre antipatia ce părea a-i fi înconjurat cariera, dar despre locul unde se afla acum nicio şoaptă. De când părăsise casa lui din Soho, în dimineaţa crimei, parcă se topise, şi treptat domnul Utterson începea să-şi revină, să nu mai resimtă o atât de intensă nelinişte şi să fie mai împăcat în inima lui. Îşi spunea în gând ca moartea domnului Danvers era mai mult decât compensată prin dispariţia domnului Hyde.

Acum, că fusese înlăturată acea influenţă malignă, începu pentru doctorul Jekyll o nouă viaţa. Ieşi din singurătatea în care se retrăsese, înnoi legăturile cu prietenii, redeveni oaspetele şi amfitrionul lor şi, după cum dintotdeauna fusese cunoscut pentru generozitatea sa, fu acum nu mai puţin remarcat pentru milostenia lui. Era activ, petrecea mult timp în aer liber, făcea fapte bune; chipul lui prinse a se deschide şi a se lumina ca din conştiinţa lăuntrică de a fi folositor; şi vreme de mai bine de 2 luni se bucură de linişte.

În data de 8 ianuarie, Utterson cinase la doctor, laolaltă cu o mică adunare; Lanyon fusese şi el invitat; şi ochii gazdei priviseră de la unul la celălalt ca pe vremuri, când cei 3 erau prieteni inseparabili.

În data de 12 şi apoi în 14 ale aceleiaşi luni însă nu i se mai deschise avocatului uşa.

— Doctorul este obligat să stea în casă, spunea Poole, şi nu poate vedea pe nimeni.

În data de 15, Utterson încercă din nou şi din nou fu refuzat. Cum se

obişnuise în ultimele două luni să-şi vadă prietenul aproape zilnic, revenirea acestei solitudini îi apăsa sufletul. În a cincea seară, îl chemă pe Guest să cineze cu ei, iar într-a şasea se duse să-l vadă pe doctorul Lanyon.

Acolo cel puţin fu primit, dar când intră rămase izbit de schimbarea ce se produsese între timp în înfăţişarea doctorului. Îi era scrisă pe faţă – uşor de citit – sentinţa de moarte. Obrajii lui, altădată rumeni, păliseră, se topise carnea pe el, îi sporiseră vizibil chelia şi vârsta; şi totuşi nu atât dovezile acestea ale unei rapide decăderi fizice îi atraseră avocatului atenţia, cât o anumită expresie în privire şi un anumit fel de a se purta care păreau a mărturisi adânc refulata teroare. Nu era posibil ca doctorul să se teamă de moarte, şi totuşi asta fu ispitit Utterson să bănuiască.

„Da, îşi zise. Fiind medic, el trebuie să ştie în ce stare este şi că zilele îi sunt numărate. Şi această certitudine este mai mult decât poate suporta".

Totuşi, când Utterson îi spuse că arată rău, Lanyon se declară într-adevăr un om condamnat, dar afirmă aceasta pe tonul cel mai ferm.

— Am avut un şoc, zise, şi nu-mi voi reveni niciodată. E o chestiune de săptămâni... da, viaţa a fost frumoasă, mi-a plăcut. Da, domnule, mai înainte îmi plăcea... Mă gândesc uneori că, dacă am şti totul, am fi mai bucuroşi să plecăm.

— Şi Jekyll este bolnav, remarcă Utterson. Tu l-ai văzut?

Dar Lanyon se schimbă la faţă şi ridică o mână tremurătoare.

— Nu vreau nici să-l văd, nici să mai aud de doctorul Jekyll, strigă cu un glas nesigur. Am terminat definitiv cu personajul ăsta. Şi te-aş ruga să mă cruţi de-aici înainte de orice aluzie la unul pe care-l consider mort!

— Ei, cum aşa! protestă domnul Utterson. Apoi, după o tăcere destul de lungă, întrebă: Pot să fac ceva? ... Noi trei suntem foarte vechi prieteni, Lanyon. N-o să mai apucăm să ne facem alţii.

— E iremediabil, răspunse Lanyon. Întreabă-l pe el.

— Nu vrea să mă vadă, făcu avocatul.

— Nu mă surprinde, fu răspunsul. Într-o zi, Utterson, când nu voi mai fi în viaţa, nu-i exclus să afli totul despre asta. Eu nu-ţi pot spune. Iar până atunci, dacă eşti capabil să stai aici şi să vorbeşti cu mine despre alte lucruri, pentru numele lui Dumnezeu, stai şi vorbeşte-mi, dar dacă nu eşti în stare să eviţi subiectul ăsta blestemat, atunci du-te, fiindcă nu-l pot suporta.

De îndată ce se întoarse acasă Utterson se aşeză să-i scrie lui Jekyll, plângându-se de excluderea sa şi întrebându-se care era pricina nefericitei rupturi cu Lanyon. Ziua următoare îi aduse un lung răspuns, formulat într-un vocabular pe alocuri patetic şi cu un tâlc uneori întunecat, misterios. Cearta cu Lanyon era fără leac.

„Nu-i aduc nicio vină vechiului nostru prieten – scria Jekyll –, *dar îi împărtăşesc părerea: noi doi nu trebuie să ne mai întâlnim niciodată. Intenţionez de aici înainte să duc o viaţa total izolată; nu trebuie să te surprindă, nici nu trebuie să te îndoieşti de prietenia mea dacă poarta casei mele va rămâne adesea închisă chiar şi pentru tine. Trebuie să rabzi ca eu să-mi urmez propriul meu drum întunecat. Am atras asupră-mi o pedeapsă şi o primejdie ce nu pot fi numite. Poate păcătuiesc ca nimeni altul, dar şi sufăr ca nimeni altul. N-aş fi crezut că lumea aceasta să poată cuprinde suferinţe şi spaime atât de istovitoare. Iar tu, Utterson, poţi face un singur lucru spre a-mi uşura destinul: să-mi respecţi tăcerea."*

Utterson era uluit. Sumbra influenţă a lui Hyde se retrăsese, doctorul se înapoiase la vechile sale îndatoriri şi prietenii; cu o săptămână în urmă îi surâdea perspectiva unei bătrâneţi voioase şi respectate, şi acum, într-o clipă, prietenia şi seninătatea cugetului şi tot conţinutul vieţii sale erau distruse. O schimbare atât de radicală şi de neprevăzută arăta a nebunie, dar, dacă te gândeai la purtarea şi la vorbele lui Lanyon, trebuia să fi existat şi un temei mai adânc pentru

acestea.

O săptămână mai târziu, doctorul Lanyon căzu la pat şi în ceva mai puţin de două săptămâni muri. În seara de după înmormântare, la care asistase adânc îndurerat, Utterson îşi încuie uşa biroului şi, aşezându-se acolo la lumina unei lumânări, scoase de la locu-i de păstrare şi-şi puse în faţă un plic cu adresa scrisă de mâna prietenului său mort şi purtând pecetea acestuia.

„Strict personal – a se preda doar în mâinile lui J.G. Utterson; iar în cazul decesului acestuia, să fie distrusă fără a fi citită" – aceasta era inscripţia, subliniată emfatic, pe care o purta plicul, iar avocatul se temea să ia cunoştinţă de conţinutul lui.

„Am îngropat azi un prieten, gândi el; dacă asta mă va face cumva să mai pierd unul?"

Apoi îşi consideră teama drept lipsă de loialitate şi rupse sigiliul. Înăuntru era alt plic, de asemenea sigilat şi prevăzut cu însemnarea: „A nu se deschide până la moartea sau dispariţia doctorului Henry Jekyll." Lui Utterson nu-i venea să-şi creadă ochilor. Da, dispariţie stă scris şi aici ca şi în testamentul acela nebunesc, pe care de mult îl restituise autorului său, iată aici din nou ideea de dispariţie alăturată numelui lui Henry Jekyll. Dar în testament ideea asta răsărise din sugestia sinistră a acelui Hyde; era introdusă acolo cu un scop foarte limpede şi odios. Scrisă însă de mâna lui Lanyon, ce putea însemna? Asupra executorului voinţei celui decedat se abătu o mare ispită: de a desconsidera interdicţia şi a se cufunda de îndată în adâncul acestor mistere, dar onoarea profesională şi credinţă faţă de prietenul său dispărut erau obligaţii severe; aşa că pachetul fu lăsat să doarmă în colţul cel mai adânc al seifului său particular.

Una este să-ţi striveşti curiozitatea, alta este s-o domini. Ne este permis să ne îndoim că Utterson, începând din aceea zi, mai râvnea la fel de mult ca mai înainte să se întâlnească cu prietenul său rămas în viaţa. Se gândea la el cu bunătate şi mila, dar şi cu nelinişte şi teamă. Încercă să-l vadă, dar simţi parcă o uşurare când nu fu primit; prefera,

poate, în inima lui să vorbească din prag cu Poole, înconjurat de atmosferă şi de zgomotele oraşului, mai degrabă decât să intre în acea casă a înrobirii voluntare şi să încerce a sta de vorbă cu incurabilul izolat. Poole, de fapt, nu prea avea de comunicat noutăţi plăcute. Doctorul se părea că acum, mai mult ca oricând, se închidea în cabinetul din laborator, unde uneori chiar şi dormea, era deprimat, devenise foarte tăcut, nu citea; cugetul său părea apăsat de ceva. Utterson se obişnui într-atâta cu monotonia acestor ştiri încât, încetul cu încetul, începu să-şi răărească vizitele.

Incidentul de la fereastră

Se întâmplă ca în duminica în care domnul Utterson îşi făcea obişnuita plimbare cu domnul Enfield, drumul lor să treacă din nou prin străduţa lăturalnică, şi amândoi, când ajunseseră în dreptul uşii, se opriră spre a o privi.

— Ei bine, spuse Enfield, cel puţin acum s-a terminat cu istoria aceea. N-o să-l mai vedem niciodată pe domnul Hyde.

— Sper că nu, răspunse Utterson. Ţi-am spus oare că l-am văzut şi eu o dată şi că am avut şi eu sentimentul de repulsie de care îmi vorbeai?

— Era imposibil să-l vezi şi să n-ai acest sentiment, replică Enfield. Apropo, ce nătâng trebuie să mă fi crezut pentru că nu-mi dădeam seama că aici este o intrare dosnică spre casa doctorului Jekyll! Când, în sfârşit, am descoperit-o, tot dumitale ţi se datora în parte acest lucru.

— Aşa, ai descoperit asta? făcu Utterson. Ei, atunci am putea să intrăm în curte şi să ne aruncăm privirea spre ferestrele lui. Ca să-ţi spun drept, sunt neliniştit în privinţa bietului Jekyll şi simt că s-ar putea să-i facă bine prezenţa unui prieten, chiar de afară.

Curtea era rece şi cam umedă şi cotropită de o penumbră timpurie, deşi, din tăriile lui, cerul radia încă lumina asfinţitului. Dintre cele 3 ferestre, cea din mijloc era pe jumătate deschisă; şezând foarte aproape de ea, ca să ia aer, Utterson îl văzu pe doctorul Jekyll, pe al cărui chip se desluşea o expresie de infinită tristeţe, asemenea unui captiv nemângâiat.

— Cum? Tu eşti, Jekyll? exclamă Utterson. Sper că te simţi mai bine.

— Am luat-o la vale rău, Utterson, răspunse amărât doctorul. Rău de tot! Din fericire, n-o să dureze mult.

— Stai prea mult în casa, spuse avocatul. Ar trebui să mai ieşi să-ţi mai stimulezi circulaţia, ca mine şi Enfield. Faceţi cunoştinţă: vărul meu, domnul Enfield, doctorul Jekyll. Hai, ia-ţi pălăria şi vino să dăm repede o raită împreună.

— Eşti foarte drăguţ, suspină celălalt. Mi-ar plăcea mult, dar nu, nu, nu, este cu totul imposibil; nu îndrăznesc. Sunt însă cu adevărat foarte bucuros că te văd, Utterson. E, într-adevăr, o mare plăcere pentru mine. Te-aş pofti înăuntru, împreună cu domnul Enfield, dar locul unde mă aflu este total nepotrivit.

— Ei, atunci, răspunse avocatul, cu o amicală îngăduinţă, tot ce avem mai bun de făcut este să rămânem noi jos şi să stăm de vorbă cu tine de aici.

— Tocmai asta mă gândeam şi eu să îndrăznesc a vă propune, răspunse doctorul cu un zâmbet.

Dar abia spusese aceste cuvinte că surâsul i se şterse de pe faţă, şi-i urmă o asemenea expresie de abjectă groază şi disperare, încât celor doi bărbaţi de jos le îngheţă sângele în vine. N-o văzură decât timp de o clipă, căci fereastra fu imediat închisă cu violenţă, dar clipa aceea fusese de ajuns; întoarseră capul şi părăsiră curtea fără o vorbă. Tot în tăcere traversară şi ulicioara, şi abia când ajunseră într-o stradă din vecinătate, unde chiar şi duminica domnea oarecare viaţa, domnul Utterson îşi întoarse, în sfârşit, faţa şi se uită la însoţitorul lui. Erau amândoi palizi şi în ochii amândurora se oglindea aceeaşi oroare.

— Doamne, iartă-ne, Doamne, iartă-ne, rosti domnul Utterson.

Dar domnul Enfield doar clătină din cap foarte grav şi merse înainte în tăcere.

Ultima noapte

Domnul Utterson şedea lângă foc, într-o seară, după cină, când avu surpriza să primească vizita lui Poole.

— Dumnezeule mare! Poole, ce te aduce la mine? exclamă şi, apoi, privindu-l o secundă, adăugă: Ce-i cu dumneata? Ce anume te tulbură? Doctorul e bolnav?

— Domnule Utterson, spuse omul, se petrece ceva rău.

— Ia loc şi, uite, un pahar cu vin, îl îndemnă avocatul. Aşa, acum spune-mi pe îndelete ce anume doreşti.

— Dumneavoastră, domnule, cunoaşteţi obiceiurile domnului doctor, ştiţi cum se încuie să nu-l vadă nimeni. Ei acu' iar s-a-ncuiat în cabinet; şi mie nu-mi place treaba asta, domnule. Pe viaţa mea, vă jur că nu-mi place, domnule Utterson, domnule, mi-e frică, zău!

— Ei, şi dumneata, omule, făcu avocatul. Spune lămurit de ce anume ţi-e frică?

— De o săptămână încoace mi-e frică, replică Poole, care trecea cu îndărătnicie peste cererea de lămurire, şi nu mai pot să rabd.

Înfăţişarea omului era mărturie pentru ceea ce spunea; toată purtarea lui se schimbase neplăcut şi-afară de clipă în care îi anunţase avocatului, la început, spaima sa, nu-l privise o dată în faţă. Chiar şi acum stătea cu paharul de vin neatins pe genunchi, cu ochii îndreptaţi spre un colţ al podelei.

— Nu mai pot să rabd, repeta.

— Bine, bine, Poole, caută să-l liniştească avocatul. Văd şi eu că ai un motiv serios. Îmi dau seama că este ceva în neregulă, ceva important. Încearcă să-mi spui ce anume este.

— Cred că s-a întâmplat o ticăloşie, spuse Poole, cu glas sugrumat.

— O ticăloşie! exclamă avocatul, destul de speriat şi cam nervos. Ce ticăloşie? Ce vrei să zici, omule?

— Nu îndrăznesc, domnule, fu răspunsul, dar n-aţi vrea să veniţi cu

mine şi să vedeţi chiar dumneavoastră?

Singurul răspuns al domnului Utterson fu acela că se ridică şi se duse să-şi ia mantaua lui largă. Observă însă cu mirare uşurarea ce apăruse pe faţa majordomului şi, poate cu nu mai puţină uimire, faptul că vinul rămăsese tot neatins când Poole pusese paharul jos, pentru a-l urma.

Era o noapte de martie potrivită cu anotimpul – pustie, rece, cu o lună palidă, zăcând răsturnată pe spate de parcă ar fi îmbrâncit-o vântul, şi în preajmă-i zburând străvezii zdrenţe de valuri diafane. Vântul îngăduia anevoie vorba şi isca pete sângerii în obraji. În plus, părea să fi măturat de trecători străzile neobişnuit de goale. Domnul Utterson gândi că niciodată nu văzuse, acest cartier al Londrei, atât de pustiu. I-ar fi plăcut să nu fie aşa; niciodată în viaţa sa nu fusese conştient de-o atât de ascuţită dorinţă de a-şi vedea şi simţi aproape semenii; căci, oricât se lupta, îi strivea sufletul apăsătoarea presimţire a unui dezastru.

Când ajunseră în scuarul, cotropit de vânt şi de praf, arborii subţiri ai grădinii se zbăteau, biciuind gratiile de fier. Poole, care tot timpul mersese cu un pas, doi, înainte, acum se trase spre mijlocul pavajului şi, în ciuda frigului muşcător, scosese de pe cap pălăria şi o batistă roşie din buzunar şi îşi şterse fruntea. Dar, oricât se grăbise să ajungă, nu transpiraţia oboselii şi-o ştergea, ci sudoarea unei spaime chinuitoare, care-l înăbuşea; căci faţa îi era lividă, iar glasul, sună aspru şi sacadat când vorbi.

— Iată, domnule, spuse, am ajuns şi deie Domnul să nu fie nimic rău.

— Amin, Poole! rosti avocatul.

Pe urmă servitorul bătu cu fereală. Poarta se deschise din lanţ şi o voce întrebă dinăuntru:

— Dumneata eşti, Poole?

— N-avea teamă, răspunse Poole. Deschide poarta.

Când intrară în holul casei, îl găsi luminat din plin; focul ardea şi el,

cu vâlvătăi mari; iar în jurul căminului stăteau îngrămădiţi laolaltă, ca un cârd de oi, toţi servitorii, bărbaţi şi femei. La vederea domnului Utterson, fata din casă izbucni într-un plâns isteric, cu sughiţuri, iar bucătăreasă, strigă: „Slavă Domnului! A venit domnul Utterson!", năvăli spre el, de parcă ar fi vrut să-l ia în braţe.

— Cum! Ce-i asta! Ce căutaţi cu toţii aici? rosti şocat avocatul. Foarte necuviincios, foarte nepotrivit... Stăpânului vostru cred că nu i-ar plăcea defel.

— Tuturor le este frică, spus Poole.

Urmă o tăcere deplină, neprotestând niciunul; doar plânsul fetei din casă spori, dând în hohote zgomotoase.

— Ţineţi gura! se răsti la ea Poole, cu o sălbăticie în glas care arată cât de zdruncinaţi îi erau şi lui nervii.

Într-adevăr, când se înteţiseră atât de brusc vaietele fetei, toţi tresăriră, uitându-se spre uşa interioară, şi pe chipurile lor se zugrăvise o aşteptare înspăimântată.

— Şi-acu' adu-mi o lumânare, continuă majordomul, adresându-se unuia dintre servitori, şi o să facem treaba asta de îndată.

Apoi îl rugă pe domnul Utterson să-l urmeze şi călăuzi şirul spre grădina din spate.

— Acum, domnule, spuse, păşiţi încoace cât puteţi de uşurel; vreau s-auziţi şi dumneavoastră, da' să nu v-audă dinăuntru. Şi ascultaţi-mă, domnule, dacă – mai ştii! — vă spune cumva să intraţi acolo, să nu vă duceţi!

Domnului Utterson, la auzul acestor cuvinte neaşteptate, simţi cum îi zvâcnesc atât de tare nervii încât mai să-şi piardă cumpătul; dar îşi adună iarăşi curajul şi-l urmă pe majordom în clădirea laboratorului, trecând prin sala de disecţie, cu lăzile-i şi sticlele-i îngrămădite până la piciorul scării. Aici Poole îi făcu semn să stea de-o parte şi să asculte; în timp ce el însuşi, punând jos lumânarea şi făcând apel, după cum prea bine se vedea, la toată puterea ce i-o dădea hotărârea lui, sui scările şi cu o mână cam nesigură bătu în postavul roşu al uşii cabinetului.

— Domnul Utterson, domnule, doreşte să vă vadă, strigă, totodată făcându-i, iarăşi, avocatului semne însufleţite, ca să-şi ascută urechea.

O voce răspunse dinăuntru, pe un ton jalnic.

— Spune-i că nu pot să văd pe nimeni.

— Bine, domnule, zise Poole, cu un fel de triumf în glas; apoi îşi ridică iar lumânarea şi-l conduse pe domnul Utterson îndărăt, străbătând curtea şi până în bucătăria mare, unde focul era stins şi pe duşumea foiau gândacii.

— Domnule, spuse, privindu-l în ochi pe domnul Utterson, a fost acesta glasul stăpânului meu?

— Părea tare schimbat, îi răspunse foarte palid avocatul, întorcându-i privirea.

— Schimbat? Da, aşa e. Cred şi eu, spuse majordomul. Am trăit timp de 20 de ani în casa acestui om şi să nu-i cunosc glasul? Nu, domnule; stăpânului meu i s-a făcut de petrecanie; şi asta încă de acu' 8 zile, când l-am auzit noi strigând: „Doamne, Dumnezeule!" întrebarea este: cine poate fi acolo înăuntru, în locul lui, şi de ce stă acolo?

— Este o istorie foarte stranie, Poole; este o istorie îngrozitoare, spuse domnul Utterson, muşcându-şi degetele. Să presupunem că ar fi aşa cum zici dumneata, să presupunem că doctorul Jekyll ar fi fost... mă rog... c-ar fi asasinat. Ce-l putea face pe asasin să rămână aici? Asta nu stă în picioare, raţiunea nu poate accepta aşa ceva.

— Ah, domnule Utterson, greu vă mai daţi bătut, da' eu tot o să vă fac să credeţi, zise Poole. Toată săptămâna trecută (trebuie să ştiţi şi asta) omu' – sau ce naiba o fi – care stă acolo înăuntru, în cabinet, s-a tot văitat, zi şi noapte, după nu ştiu ce soi de doctorie, care nu se poate găsi să-i fie pe plac. Ăsta era un obicei de-al stăpânului meu – câteodată aşa făcea –, scria ce dorea pe-o foaie de hârtie şi-o arunca pe scară. În săptămâna care a trecut n-am văzut decât hârtii d-astea, iar uşa închisă, şi până şi mâncarea ce-o aduceam la orele de masa era lăsată acolo până-i venea la socoteala s-o ia înăuntru pe furiş, când nu-l vedea nimeni. Aşa, domnule, în fiecare zi – şi de două, trei ori pe zi – am tot

găsit ordine şi plângeri şi-am tot fost trimis în mare grabă pe la toate depozitele de farmacie din oraş. Şi ori de câte ori aduceam leacu' ăla, iar găseam câte-o hârtie, care-mi poruncea ca să-l duc înapoi, că nu e curat – şi iar altă comandă, la altă firmă. Se pare, domnule, că are neapărat nevoie de leacu' ăla, că nu poate trăi fără el.

— Ai vreuna din hârtiile acelea? întrebă domnul Utterson.

Poole se căută în buzunar şi scoase un bilet mototolit, pe care avocatul, aplecându-se mai aproape de lumânare, îl cercetă cu luare-aminte. Conţinutul acelui bilet era următorul:

„Doctorul Jekyll prezintă complimentele sale domnilor Maw şi-i asigură că ultima mostră trimisă este impură şi total ineficace pentru scopul său actual. În anul 18... doctorul Jekyll şi-a procurat o cantitate destul de mare de la domnii Maw. Îi roagă acum a căuta cu cea mai mare atenţie şi, în cazul că le-a mai rămas ceva din calitatea iniţială, să i se trimită imediat. Nu trebuie ţinut seama de cheltuieli. Procurarea aceleiaşi calităţi este pentru doctorul Jekyll de o importantă cum nu se poate mai mare."

Până aici cuprinsul scrisorii fusese destul de normal, dar iată acum condeiul scăpase brusc de sub control şi o luase razna, lăsând frâu liber emoţiei celui ce scria.

„Pentru numele lui Dumnezeu, – adăugase – *găsiţi-mi din cea veche!"*

— E ciudat biletul ăsta, spuse domnul Utterson, apoi urmă cu severitate: Şi cum se face că-l ai în mână, deschis?

— Vânzătorul de la depozitul Maw s-a mâniat rău şi mi l-a zvârlit îndărăt ca pe-un gunoi, explică Poole.

— Este fără nicio îndoială, scrierea doctorului, ştii asta? îşi încheie avocatul reflecţiile.

— Şi mie tot aşa mi s-a părut, răspunse servitorul, destul de posac, apoi spuse cu alt glas: Da' ce-are a face scrierea? zise. L-am văzut!

— L-ai văzut?! repetă Utterson. Ei!!

— Asta e! făcu Poole. Uitaţi-vă cum a fost: am intrat fără veste în

laborator dinspre grădină. Pesemne, se strecurase afară să vadă dacă i s-a adus doctoria sau cine ştie de ce; uşa cabinetului era deschisă – şi iacătă-l colo, tocma-n capatu' sălii, scotocind printre lăzi. Când am intrat eu, şi-a ridicat ochii, a scos un fel de ţipăt şi a zbughit-o pe scări în sus, spre cabinet. Doar o clipă l-am văzut şi mi s-a făcut făcu' măciucă. Domnule, dac-a fost acela stăpânul meu, atunci de ce avea o mască pe obraz? Dac-a fost el stăpânul meu, de ce-a chiţăit ca un guzgan şi-a fugit de mine? L-am slujit timp destul de îndelungat... şi-apoi...

Omul se opri şi-şi trecu mâna peste obraz.

— Astea-s toate nişte întâmplări foarte stranii, spuse domnul Utterson, dar cred că începe să-mi mijească o lumină. Asupra stăpânului dumitale Poole, s-a abătut, vezi bine, una dintre acele boli care-l canonesc, şi-l deformează pe bolnav; aşa se explică, după câte-mi pot da eu seama, schimbarea glasului şi masca, şi faptul că-şi ocoleşte prietenii; aşa şi înfrigurarea lui să găsească acel medicament, în care, bietul de el, şi-a pus ultima nădejde de a se lecui... deie Domnul să nu se amăgească! Asta-i explicaţia mea; e destul de tristă, Poole... Da, e îngrozitor să te gândeşti la una ca asta... Dar explicaţia asta e limpede şi firească, este dintr-o bucată şi ne scapă de orice temeri năstruşnice.

— Domnule, spuse majordomul, urcându-i-se în obraz o paloare străpunsă de pete sângerii, fiinţa ceea nu era stăpânul meu. Ăsta-i adevărul. Aruncă o privire de jur-împrejurul său şi prinse a vorbi în şoaptă: Stăpânul meu e un om înalt, bine făcut, şi acela era ca un pitic. Utterson încercă să protesteze. O, domnule – strigă Poole –, dumneavoastră credeţi că eu nu-mi cunosc stapanu', după 20 de ani? Credeţi că nu-i ştiu capu' în uşa cabinetului, unde-l vedeam în fiecare dimineaţă? Nu, domnule, mogâldeaţa aia cu mască nu era nicidecum doctoru' Jekyll. Dumnezeu ştie ce e, da' doctoru' Jekyll n-a putut fi, şi-n inima mea eu cred că s-a făptuit un omor.

— Poole, răspunse avocatul, dacă dumneata spui una ca asta, este de datoria mea să fac orice ca să ne încredinţăm. Oricât de mult aş dori să

cruţ sentimentele stăpânului dumitale, oricât mă uluieşte biletul ăsta, care pare a dovedi că el este încă în viaţa, voi considera de datoria mea să sparg această uşă.

— Ei, aşa da, asta zic şi eu că-i o vorbă cuminte! strigă majordomul.

— Şi acum a doua întrebare, încheie Utterson. Cine are să facă treaba asta?

— Păi dumneavoastră şi cu mine, fu răspunsul neînfricat.

— Foarte bine spus, rosti avocatul, şi orice-o fi să iasă de-aici, voi avea grijă că să nu tragi dumneata ponoasele.

— E un topor în amfiteatru, continuă Poole, iar dumneavoastră puteţi lua vătraiul ăsta de la soba bucătăriei.

Avocatul luă acea unealtă rudimentară şi foarte grea şi-o cumpăni în mâini.

— Ştii, Poole, zise, ridicând ochii, că dumneata şi cu mine suntem pe cale să ne băgăm într-o situaţie cam primejdioasă?

— Cred şi eu, domnule, mai e vorbă? răspunse omul.

— Ei bine, atunci, să vorbim deschis unul cu altul, spuse celălalt. Amândoi gândim mai mult decât am spus. Să vorbim acum pe şleau. Figura aceea mascată pe care ai văzut-o dumneata, ai recunoscut-o?

— De, domnule, a fugit aşa de repede şi era aşa gheboşată arătarea aceea, că n-aş putea să jur, răspunse Poole. Sau vreţi să mă-ntrebaţi de-o fi fost cumva domnul Hyde? Ei bine, da, aşa cred eu, că el a fost! Vedeţi, avea cam aceeaşi statură; şi tot acelaşi fel, iute şi furiş de-a se mişca; şi-apoi, cine altul să fi putut intra pe uşa laboratorului? N-aţi uitat, domnule, că pe vremea omorului, el tot mai avea cheia la dânsul? Da' asta nu e tot. Nu ştiu, domnule, dacă l-aţi întâlnit vr'odata p-acest domn Hyde?

— Da, spuse avocatul, am vorbit o dată cu dânsul.

— Atunci trebuie să ştiţi, cum ştim şi noi ăştilalţi, că avea ceva ciudat domnu' asta, ceva care parcă te făcea să dai înapoi – nu prea ştiu cum să spun, domnule – doar atâta: că simţeai aşa, ca un junghi rece, subţire, prin măduva oaselor, când îl vedeai.

— Mărturisesc că şi eu am simţit cam aşa ceva, recunoscu domnul Utterson.

— Chiar aşa, domnule, întări Poole. Ei, şi când mogâldeaţa aia mascată a sărit ca o maimuţă dintre lăzile cu chimicale şi-a zbughit-o în cabinet, mi-a trecut un fior de gheaţă prin şira spinării. Ei da, ştiu şi eu că asta nu-i o dovadă, domnule Utterson; atâta carte am învăţat şi eu; da' omu' mai şi simte cum stau lucrurile – şi eu vă dau cuvântu' meu, cu mâna pe evanghelie, că era domnul Hyde!

— Aşa, aşa, făcu avocatul. Temerile mele tot într-acolo înclină. Da, da, răul şi păcatul mă tem c-au stat la temelia legăturii ăsteia; la rău şi la păcat era sigur c-avea să ducă. Da, într-adevăr, te cred: cred că bietul Henry a fost ucis; şi mai cred că ucigaşul său (pentru care motiv numai Dumnezeu ştie) tot mai stă la pândă, ascuns în camera victimei lui. Bine, la răzbunare să ne fie gândul! Cheamă-l pe Bradshaw.

Valetul se prezentă, foarte palid şi nervos.

— Stăpâneşte-te, Bradshaw! îl îndemna avocatul. Ştiu că aşteptarea ata înfricoşată vă apăsa pe toţi; dar acum intenţia noastră este să-i punem capăt. Poole, aici de faţă, şi cu mine vom intra cu forţa în cabinet. Dacă totul e în ordine, am eu umerii destul de puternici încât să pot suporta toată vina. Între timp, pentru cazul că într-adevăr ceva nu e în regulă sau ca vreun răufăcător oarecare ar voi să scape prin dos, dumneata şi cu băiatul care ţi-e ajutor trebuie să vă duceţi după colţ, cu nişte bâte zdravene, şi să staţi de strajă la poarta laboratorului. Vă dau răgaz 10 minute ca să ajungeţi la posturile voastre.

După ce plecă Bradshaw, avocatul se uită la ceas.

— Ei, şi acum, Poole, să ne pregătim de treabă – zise; şi cu vătraiul la subsuoară, o luă înainte, spre curte.

Aburii ceţii înghiţiseră luna şi întunericul se lăsase pe de-a-ntregul. Vântul, răzbătând în acest hău dintre ziduri doar cu câte o pală sau câte-un şfichi de curent, făcea să pâlpâie în jurul lor lumina lumânării. Ajunseră în adăpostul amfiteatrului, unde se aşezară tăcuţi să aştepte. În jurul lor, din toate părţile, freamătul Londrei vibra în surdină, cu un

bâzâit solemn; dar mai aproape, tăcerea era întreruptă numai de zgomotul unor paşi umblând de colo până colo pe podeaua cabinetului.

— Uite aşa umblă toată ziua, domnule, şopti Poole. Da, şi aproape toată noaptea. Dar când soseşte o mostră nouă de la farmacie stă locului. Vai, numai o conştiinţă bolnavă poate, cu atâta vrăjmăşie, s-alunge odihna. Of, domnule, în fiecare pas e sânge vărsat cu ticăloşie! Da' ia mai ascultaţi niţel mai de-aproape, ascultaţi cu luare-aminte. Spuneţi şi dumneavoastră, domnule Utterson, e ăsta pasul doctorului?

Cu tot ritmul lor rar, paşii călcau uşor şi ciudat cu un fel de balans; era ceva cu totul deosebit de pasul greu şi scârţâit al lui Henry Jekyll. Utterson oftă:

— Altceva se mai aude? întrebă.

Poole dădu din cap.

— O dată, spuse. O dată l-am auzit plângând.

— Plângând? Cum asta? exclamă avocatul, cu un brusc fior de groază.

— Plângea ca o femeie ori ca un suflet pierdut, spuse majordomul. Am plecat de-aici cu o greutate în inimă, parcă-mi venea şi mie să plâng.

Dar cum cele 10 minute mai că se scurseseră, Poole dezgropă toporul dintr-o grămadă de talaş; lumânarea fu aşezată pe masa cea mai apropiată, spre a le ilumina atacul. Se apropiară, ţinându-şi răsuflarea, de locul unde acel pas neastâmpărat tot mai umbla în sus şi-n jos, în jos şi-n sus, în liniştea nopţii.

— Jekyll, strigă Utterson, cu glas tare, vreau să te văd! Stătu o clipă, dar niciun răspuns nu veni. Te avertizez cinstit, ni s-au stârnit bănuieli şi trebuie să te văd – reluă avocatul. Dacă nu pe cale normală, atunci cu orice mijloace; dacă nu cu consimţământul tău, atunci cu forţa şi chiar cu brutalitate.

— Utterson, rosti vocea dinăuntru, pentru Dumnezeu, ai milă!

— A, asta nu este vocea lui Jekyll – este a lui Hyde! strigă Utterson.

Jos cu uşa, Poole!

Poole ridică toporul până deasupra umărului; lovitura zgudui clădirea şi uşă roşie îmbrăcată în postav săltă în zăvor şi în balamale. Un ţiuit sinistru, de teroare pur animalică, răzbătu din cabinet. Iar se săltă toporul şi iar duduiră tăbliile şi tocul zvâcni; de patru ori se abătu lovitura; dar lemnul era dur şi încheieturile fixate de mâna unui meşter iscusit; de-abia la a cincea lovitură zăvorul sări, şi bucăţile rupte ale uşii căzură înăuntru pe covor.

Năvălitorii, speriaţi de propria lor larmă şi de liniştea ce urmă, rămaseră o clipă locului, şovăind, şi aruncară o privire în interior. Cabinetul se aşternea sub privirile lor, în lumina paşnică a lămpii, cu un foc voios dogorind şi foşnind pe grătarul căminului, ceainicul sfârâindu-şi cântecul subţirel, vreo două sertare deschise, hârtii aşezate ordonat la îndemână, pe masa de lucru, şi în apropierea focului, totul pregătit pentru ceai cu excepţia dulapurilor cu uşi de sticlă, pline de substanţe chimice, părea cea mai banală şi mai liniştită odaie din Londra acelei seri.

Chiar în mijlocul încăperii zăcea trupul unui bărbat, penibil contorsionat şi încă zvâcnind. Cei doi bărbaţi se apropiară în vârful picioarelor, îl întoarseră pe spate şi văzură chipul lui Edward Hyde. Era îmbrăcat în haine mult prea mari pentru el – haine pe măsura staturii doctorului Jekyll: muşchii feţei încă mai mişcau, simulând viaţa; dar viaţa se stinsese, şi după fiola spartă ce-o ţinea în mână şi mirosul iute de sâmburi de migdale răspândit în odaie, Utterson ştiu că privea trupul unui sinucigaş.

— Am venit prea târziu, spuse grav, şi pentru salvare şi pentru pedeapsă. Hyde s-a dus să dea socoteală; nouă nu ne rămâne decât să găsim trupul stăpânului dumitale.

Cea mai mare parte a clădirii era ocupată de amfiteatru (care cuprindea aproape tot catul parterului, fiind iluminat de sus) şi de cabinet (care alcătuia un cat superior, la un capăt, şi avea vedere spre curte). Un coridor lega amfiteatrul de uşa din străduţa lăturalnică; şi cu

aceasta comunica, separat, şi cabinetul, printr-o a doua scară. Se mai găseau pe-acolo câteva cămări întunecate şi o pivniţă spaţioasă.

Toate acestea fură acum cercetate amănunţit de cei doi. Pentru fiecare dintre cămări n-avură nevoie decât de-o privire, căci toate erau goale şi toate – după praful ce cădea de pe uşi – rămăseseră multă vreme nedeschise. Pivniţa era într-adevăr plină cu vechituri dărăpănate, datând în cea mai mare parte de pe vremea chirurgului căruia îi luase locul Jekyll; dar de cum deschiseră uşa, se desprinse şi căzu o adevărată draperie de pânză de păianjen, care, de-a lungul anilor, pecetluise intrarea, încât ştiură ce era inutil să-şi continue acolo căutările. Nicăieri nicio urmă de-a lui Henry Jekyll, viu sau mort.

Poole bătu cu piciorul în lespezile de piatră ale coridorului.

— Aici trebuie să fie îngropat, spuse, ciulind urechea la zgomot.

— Sau poate că a fugit, speră Utterson, şi se duse să cerceteze poarta dinspre străduţa lăturalnică. Era încuiată; în apropiere, pe lespezile pavajului, găsiră zăcând cheia, care prinsese pete de rugină.

— Nu arată să fi fost folosită, constată avocatul.

— Folosită! îl îngână Poole. Nu vedeţi, domnule, că e ruptă. Arată de parcă ar fi călcat-o cineva în picioare.

— Aşa e, încuviinţă Utterson, şi fiecare dintre frânturi este şi ea ruginită... Cei doi bărbaţi schimbară o privire înfricoşată. Asta mă depăşeşte, Poole, făcu avocatul. Hai să ne întoarcem în cabinet.

Suiră în tăcere scara, apoi, mai aruncând fără să vrea câte o privire înspăimântată spre cadavru, începură să examineze amănunţit conţinutul cabinetului. Pe una dintre mese erau urme arătând că se lucrase cu chimicale; grămăjoare dintr-un soi de sare albă erau puse, în cantităţi diferite, pe farfurioare de sticlă, ca pentru o experienţă, pe care nenorocitul n-o mai putuse termina.

— Iată sarea ce i-o tot aduceam, spuse Poole.

Şi pe când spunea aceasta, ceainicul, cu un zgomot ce-i făcu să tresară, se revărsă în clocot. Asta-i aduse lângă foc, în apropierea căruia era tras un fotoliu îmbietor şi se aflau la îndemână cele trebuincioase

pentru servirea ceaiului; până şi zahărul era pus în ceaşcă. Pe o etajeră se găseau câteva cărţi; una stătea deschisă alături de ceaşca de ceai; şi Utterson fu uimit să constate că era un exemplar al unei cărţi religioase – pentru care Jekyll arătase de mai multe ori un mare respect –, adnotată, de mâna sa, cu blasfemii uluitoare.

Următorul obiect ce le stătu în cale, în cursul trecerii în revistă a camerei, fu oglinda mare, turnată, în ale cărei ape priviră cu o involuntară spaimă. Era însă astfel îndreptată încât nu le arată altceva nimic decât umbra rumenă a focului, jucând pe plafon, şi razele lui, scăpărând într-o sută de reflectări de-a lungul uşilor de sticlă ale dulapurilor, şi propriile lor chipuri palide şi înfricoşate aplecate spre a privi în adâncul ei.

— Domnule, ciudate lucruri trebuie să fi văzut oglinda asta, şopti Poole.

— Nimic mai ciudat decât ea însăşi, răspunse ca un ecou avocatul, cu aceeaşi înfiorare în glas. La ce-avea nevoie Jekyll, tresări rostind acest nume şi-i stătu vorba-n gât, apoi, învingându-şi slăbiciunea, continuă: La ce putea să aibă nevoie Jekyll de ea?

— Chiar aşa! făcu Poole.

Se îndreptară acum spre masa de lucru. Pe suprafaţa ei, printre hârtiile rânduite grijuliu, se afla, deasupra, un plic mare; pe el era scris de mâna doctorului numele domnului Utterson. Avocatul rupse sigiliul şi din plic căzură pe podea mai multe hârtii. Una conţinea ultimele dorinţe ale doctorului Jekyll, redactate în aceiaşi termeni extravaganţi ca şi în documentul ce-l depusese cu 6 luni în urmă, cu scopul de a sluji ca testament în cazul decesului şi ca act de donaţie în cazul dispariţiei; dar în locul numelui de Edward Hyde, avocatul citi, cu uimire de nedescris, numele de Gabriel John Utterson. Se uită la Poole şi apoi la hârtie, şi în cele din urmă la cadavrul răufăcătorului zăcând pe covor.

— Îmi stă mintea-n loc, zise. Toate zilele astea a fost de capul lui aici; ar fi putut dispune de hârtii cum îi era voia; n-avea niciun motiv să mă

simpatizeze; trebuie să fi fost furios văzând că i-am luat locul; şi n-a distrus documentul ăsta! Ridică cea de-a doua hârtie: conţinea câteva rânduri scrise şi datate de mâna doctorului. O, Poole! exclamă avocatul. Era în viaţa, era aici, astăzi. Atât de repede n-a putut Hyde să-l înlăture; trebuie să fie încă în viaţa, trebuie să fi fugit! Dar dacă-i aşa, de ce să fi fugit? Şi cum? Şi în cazul acesta, putem oare cuteza să declarăm această sinucidere? O, trebuie să fim prudenţi! Prevăd că încă s-ar mai putea să-l băgăm pe stăpânul dumitale în vreo nenorocire groaznică.

— De ce nu citiţi, domnule? întrebă Poole.

— Pentru că mă tem, fu răspunsul solemn al avocatului. Să dea Domnul să n-am niciun motiv! adăugă, coborându-şi ochii asupra hârtiei citi ceea ce urmează:

„Dragul meu Utterson,

Când îţi vor cădea în mâini aceste rânduri, eu voi fi dispărut în împrejurări pe care n-am putut să le prevăd, dar instinctul meu şi toate circumstanţele situaţiei mele de nedescris îmi spun că sfârşitul meu este aproape şi că trebuie să fie grabnic. Du-te, deci, şi citeşte mai întâi povestirea pe care Lanyon m-a avertizat că ţi-o va remite; şi dacă vei voi să ştii mai mult, întoarce-te la spovedania nevrednicului şi nefericitului tău prieten.

Henry Jekyll."

— A mai fost şi o a treia hârtie inclusă? întrebă Utterson.

— Iat-o, domnule, se grăbi Poole şi-i puse în mâini un pachet destul de gros, sigilat în mai multe locuri, pe care-l ridicase de pe jos. Avocatul îl băgă în buzunar.

— Despre asta n-aş pomeni nimic. Dacă stăpânul dumitale a fugit sau a murit, putem cel puţin să încercăm să-i salvăm reputaţia. Acum e ora 10; trebuie să mă duc acasă şi să citesc în linişte documentele astea; dar am să fiu înapoi înainte de miezul nopţii, şi atunci vom chema poliţia.

Ieşiră, încuind îndărătul lor poarta amfiteatrului şi Utterson, găsindu-i iarăşi pe servitori adunaţi împrejurul focului din sala de intrare, făcu iarăşi cu trudă drumul înapoi spre biroul lui pentru a citi cele două relatări care aveau să lămurească acest mister.

Relatarea doctorului Lanyon

În ziua de 9 ianuarie – în urmă cu 4 zile – am primit cu poşta de seara un plic recomandat, cu adresa scrisă de mâna colegului şi vechiului meu prieten Henry Jekyll. Faptul m-a surprins destul de mult; căci nu obişnuiam să corespondăm; îl văzusem pe acest om, ba chiar luasem masa cu el, cu o seară înainte; şi nu-mi puteam închipui, în relaţiile noastre, nimic care să fi justificat formalitatea unei înştiinţări recomandate. Conţinutul acestei scrisori îmi spori uimirea; iată cuprinsul ei:

„10 decembrie 18...

Dragă Lanyon,

Eşti unul dintre prietenii mei cei mai vechi şi, cu toate că uneori am avut păreri diferite cu privire la problemele ştiinţifice, în ce mă priveşte nu-mi pot aminti ca afecţiunea noastră să se fi risipit vreodată. N-a existat o zi când, dacă mi-ai fi spus tu: «Jekyll, depinde de tine ca să-mi păstrez viaţa, onoarea, raţiunea», eu să nu-mi fi jertfit mâna stângă ca să te ajut. Lanyon, tu dispui de viaţa mea, de onoarea mea, de raţiunea mea; dacă în seara asta îmi înşeli nădejdea, sunt pierdut. Poţi presupune, după această introducere, că-ţi voi cere să-mi acorzi un serviciu dezonorant. Judecă tu însuţi.

Îţi cer să amâni orice altă îndatorire pentru seara asta – da –, chiar de-ai fi chemat la căpătâiul unui împărat; să iei o trăsură de piaţă, dacă propria-ţi trăsură nu te aşteaptă în clipa asta în faţa porţii, şi cu această scrisoare în mână, pentru a o putea consulta, să te îndrepţi de-a dreptul spre casa mea. Poole, majordomul meu, are instrucţiuni; îl vei găsi, aşteptând sosirea ta, însoţit de un lăcătuş. Urmează apoi să fie forţată uşa cabinetului meu; înăuntru trebuie să pătrunzi numai tu singur; acolo să deschizi dulapul cu uşă de sticlă (purtând litera E), din partea stângă (forţând broasca dacă va fi încuiat), iar din el să scoţi, cu tot ceea ce conţine şi aşa cum se găseşte, al 4-lea

sertar de sus sau (ceea ce e tot una) al 3-lea de jos. În extrema mea anxietate, mi-e o teamă morbidă de a nu te îndruma greşit; dar chiar dacă mă înşel cumva, ai să poţi şti care e sertarul exact după conţinutul său: nişte prafuri, o sticluţă medicinală şi un caiet. Acest sertar, te implor, ia-l cu tine în Cavendish Square. Întocmai aşa precum se află.

Aceasta este prima parte a serviciului pe care ţi-l cer; trec la partea a doua:

Dacă porneşti îndată după primirea acestei scrisori, e normal să fii înapoi cu mult înainte de miezul nopţii; dar îţi voi lăsa această limită de timp nu numai de teama vreunuia dintre acele obstacole ce nu pot fi nici ocolite, nici prevăzute, ci şi fiindcă, pentru ce mai rămâne atunci de făcut, este de preferat o oră când servitorii tăi dorm.

La miezul nopţii, aşadar, trebuie să te rog să fii singur în camera ta de consultaţii, ca să-l introduci tu personal pe omul care se va prezenta în numele meu şi să-i înmânezi sertarul pe care-l vei fi adus cu tine de la cabinetul meu. Atunci îţi vei fi terminat rolul şi vei fi câştigat pe de-a-ntregul recunoştinţa mea. Cinci minute mai târziu, de vei insista asupra unei explicaţii, vei fi înţeles că aceste rânduieli sunt de o însemnătate majoră şi că prin neglijarea vreuneia dintre ele – aşa extravagante cum par – ţi-ai fi încărcat conştiinţa cu moartea mea sau cu prăbuşirea raţiunii mele.

Deşi sunt încredinţat că nu vei socoti acest apel un capriciu fără importanţă, mi se strânge inima şi-mi tremură mâna doar la gândul unei asemenea posibilităţi. Imaginează-mă, în ceasul acesta, într-un loc ciudat, frământându-mă copleşit de o neagră dezolare, pe care nicio imaginaţie n-o poate exagera şi, dându-mi totuşi bine seama că e destul ca tu să-mi vii în ajutor cu promptitudine, pentru ca neliniştile mele să se împrăştie ca într-o poveste. Ajută-mă, scumpul meu Lanyon, şi salvează-l pe prietenul tău Henry Jekyll.

P.S.

Sigilasem scrisoarea când o nouă spaimă mi-a cuprins sufletul. E posibil ca oficiul poştal să nu funcţioneze prompt şi că această scrisoare să-ţi parvină abia

mâine dimineaţă. În acest caz, dragă Lanyon, fă-mi serviciul cerut când va fi mai convenabil pentru tine în cursul zilei, şi, încă o dată, aşteaptă-l pe mesagerul meu la miezul nopţii. S-ar putea ca în acest caz să fi fost prea târziu; iar dacă va trece acea noapte fără să intervină nimic, vei şti că l-ai văzut pentru ultima oară pe Henry Jekyll."

Citind această scrisoare, m-am încredinţat ca Jekyll nu era în toate minţile. Dar până când aceasta avea să fie dovedită dincolo de orice îndoială, m-am simţit obligat să fac ceea ce-mi ceruse. Pe cât de puţin pricepeam din acel talmeş-balmeş confuz, pe atât de puţin eram în stare a-i judeca însemnătatea; dar un apel conceput în asemenea termeni nu putea fi abandonat fără o gravă răspundere. M-am sculat deci de la masă, m-am suit într-o birjă şi am pus să mâne drept la casa doctorului Jekyll. Majordomul îmi aştepta sosirea; cu acelaşi curier ca şi mine primise o scrisoare recomandată, cu instrucţiunile necesare şi de îndată trimise după un lăcătuş şi după un dulgher. Pe când mă întâmpină, sosiră şi meseriaşii; şi cu toţii împreună ne îndreptarăm către amfiteatrul de chirurgie al bătrânului doctor Denman, de unde (după cum fără îndoială îţi dai seama) se intra cel mai comod în cabinetul particular al doctorului Jekyll. Uşa era foarte solidă; mecanismul de închidere excelent; dulgherul declară că avea să aibă mult de furcă şi că lemnăria va fi mult păgubită dacă se deschide cu forţa; iar lăcătuşul disperase. Acesta din urmă era însă un flăcău dibaci şi, după două ore de trudă, văzurăm uşa deschisă. Dulapul însemnat cu E era descuiat; şi am scos din el sertarul; am pus să-l umple cu paie şi să-l lege într-un cearşaf, apoi m-am întors cu el la Cavendish Square.

Aici m-am apucat să-i cercetez conţinutul. Prafurile erau destul de curăţel dozate şi ambalate, dar nu în stilul dibaci al farmacistului de profesie, întrucât, evident, le preparase însuşi doctorul Jekyll; şi când am deschis unul dintre pachetele, am găsit ceva ce mi s-a părut a fi o simplă sare cristalină de culoare albă. Sticluţa medicinală către care mi-am îndreptat apoi atenţia va fi fost cam pe jumătate plină cu un

lichid roşu-sângeriu, extrem de înţepător la miros şi care mi s-a părut a conţine fosfor şi ceva eter volatil. În privinţa altor ingrediente n-aveam cum să fac vreo presupunere. Cât despre caiet, era unul obişnuit, de şcolar, şi conţinea foarte puţin în afara unui şir de date. Acestea se întindeau pe o perioadă de mulţi ani; am observat însă că însemnările încetau aproximativ cu un an în urmă şi cu totul abrupt. Ici-colo câte o scurtă observaţie era ataşată unei date, de obicei nu mai mult decât un sigur cuvânt; „dublu" se ivea poate de vreo 6 ori la un total de câteva sute de înregistrări; şi o dată printre cele dintâi însemnări ale listei şi urmată de mai multe semne de exclamaţie, figura nota: „eşec total!!!". Toate acestea, deşi îmi înteţiseră curiozitatea, nu prea îmi spuneau nimic lămurit. Iată o sticluţă cu o tinctură oarecare, nişte pacheţele cu un fel de prafuri şi nişte însemnări despre un şir de experienţe care (ca mult prea multe dintre cercetările lui Jekyll) nu duseseră la niciun rezultat practic. Cum putea prezenţa acestor obiecte în casa mea să afecteze onoarea, integritatea mentală sau viaţa fantezistului meu coleg? Dacă mesagerul său putea fi trimis într-un loc, de ce nu şi într-altul? Şi chiar admiţând vreo piedică oarecare, de ce trebuia acel domn să fie primit de mine în taină? Cu cât reflectam mai mult, cu atât eram mai convins că am de-a face cu un caz de boală mintală; şi cu toate că-mi trimisei la culcare servitorii, am încărcat un revolver vechi, astfel încât să fiu găsit într-o oarecare capacitate de apărare.

De cum se revărsase asupra Londrei sunetul clopotelor vestind miezul nopţii, se şi auzi o bătaie foarte discretă în poartă. M-am dus să deschid singur şi am găsit un omuleţ ghemuit în umbra stâlpilor portalului.

— Veniţi din partea doctorului Jekyll? l-am întrebat.

Îmi răspunde „da", printr-un gest stânjenit, iar când îl poftii înăuntru, nu-mi urmă invitaţia decât după ce aruncase o privire scrutătoare înapoi, către întunericul scuarului. Când zări nu prea departe, un sergent de poliţie înaintând cu lanterna aprinsă, mi s-a părut că omul meu a tresărit şi a intrat în mare grabă.

Mărturisesc că aceste amănunte m-au izbit în mod plăcut şi că îmi ţineam mâna pe armă în timp ce-l urmam spre lumina puternică a cabinetului meu de consultaţii. Aici putui, în sfârşit, să-l văd lămurit. Un lucru era sigur: că nu mai dădusem ochii cu el niciodată. Cum am mai spus, era mărunt de statură; am mai fost izbit şi de expresia uluitor de neplăcută a feţei sale şi de îngemănarea unei intense activităţi musculare cu o aparent accentuată debilitate de constituţie; şi nu mai puţin, deşi percepută la urmă, m-a impresionat o ciudată stare de tulburare, cu totul subiectivă, ce o producea apropierea sa. Această stare avea oarecare asemănare cu o rigiditate incipientă şi era însoţită de o scăpare însemnată a pulsului. Pentru moment am atribuit acele fenomene unei antipatii personale ce se manifestă ca o idiosincrasie şi doar m-am mirat de acuitatea acestor simptome; între timp însă am avut motive să mă conving că mult mai adânc în natura umană trebuia căutată cauza şi că ea depindea de un principiu mai nobil decât cel al urii.

Acest personaj (care din clipa intrării sale trezise în mine o senzaţie ce nu ştiu cum s-o descriu altfel decât ca pe o curiozitate amestecată cu silă) era îmbrăcat într-o manieră care pe o persoană obişnuită ar fi făcut-o ridicolă; vreau să spun îmbrăcămintea sa, deşi dintr-un material preţios şi sobru, era mult prea mare pentru el; pantalonii îi atârnau peste picioare, suflecaţi pentru a nu se târâ pe jos, vesta surtucului îi ajungea până sub şolduri, şi gulerul se căsca răsfrânt peste umeri. E ciudat de spus, dar acest echipament năstruşnic era departe de a-mi provoca râsul. Cum exista ceva anormal şi monstruos în însăşi esenţa făpturii pe care o aveam în faţă, ceva uluitor, revoltător şi care-ţi violenta atenţia, acea stridenţă în plus părea mai curând să fie pe potriva primei impresii şi s-o întărească, încât întrebării care era natura şi caracterul acestui om i se alătura curiozitatea de a-i cunoaşte originea, viaţa şi condiţia socială.

Aceste observaţii, deşi ocupă atât de mult spaţiu, s-au produs doar în câteva secunde. Căci vizitatorul meu era zorit – stătea ca pe jeratic,

mistuit de o sumbră aţâţare.

— E aici sertarul? strigă. E aici?

Şi atât de mare îi era nerăbdarea, încât îmi puse mâna pe braţ, vrând parcă să mă scuture. Respinsei atingerea, conştient totodată că aceasta îmi răspândise în vine un fior de gheaţă.

— Vă rog, domnule, am spus. Vedeţi că n-am avut încă plăcerea a vă cunoaşte. Binevoiţi să şedeţi.

Şi-i dădui exemplul, aşezându-mă la locul meu obişnuit faţă de un bolnav, pe cât îmi era cu putinţă la acea oră, fiind preocupat şi pătruns de oroarea ce mi-o inspira musafirul meu.

— Vă rog să mă iertaţi, doctore Lanyon, îmi răspunse el destul de cuviincios. Ceea ce spuneţi este bine întemeiat; nerăbdarea mea i-a luat-o înainte politeţii. Sunt aici la rugămintea stăruitoare a colegului dumneavoastră, doctorul Henry Jekyll, într-o chestiune de oarecare însemnătate; şi am înţeles că... Se opri şi duse mâna la gât; iar eu am putut să-mi dau seama, în ciuda purtării sale stăpânite, că se lupta cu apropierea unei crize de isterie... am înţeles că un sertar...

Ajunşi aici, mi s-a făcut milă de tensiunea anxioasă a oaspetelui meu sau poate am cedat doar sporitei mele curiozităţi.

— Iată-l, domnule, am spus, arătând către sertarul care stătea jos pe podea, sub o masă, încă acoperit cu cearşaful.

El se repezi într-acolo, dar se opri brusc ducându-şi mâna la piept; am putut să-i aud dinţii clănţănind sub mişcarea convulsivă a fălcilor, iar faţa lui avea o expresie atât de sinistră, încât m-a făcut să mă îngrijorez atât pentru viaţa şi pentru judecata lui.

— Stăpâniţi-vă, i-am spus.

Mi-a adresat un surâs chinuit şi-apoi, cu hotărârea disperării, a smuls deoparte cearşaful. La vederea lucrurilor găsite în sertar, a scos un strigăt ce semăna cu un hohot de plâns şi exprima o atât de imensă uşurare încât eu am rămas împietrit de uimire. Iar în clipa următoare, cu un glas ce dobândise destulă stăpânire, mă întrebă:

— Aveţi un pahar gradat?

Mă ridicai cu greutate de la locul meu şi-i dădui ceea ce-mi ceruse.

Îmi mulţumi, înclinându-şi capul cu un zâmbet, măsură câţiva milimetri din tinctura roşie şi adăugă unul dintre prafuri. Mixtura, mai întâi de o nuanţă roşcată, începu, pe măsură ce se topeau cristalele, să se deschidă la culoare, cu o efervescenţă sonoră, şi să scoată mici ţâşnituri de abur. În acelaşi moment, încetă fierberea şi amestecul îşi schimbă culoarea într-un purpuriu închis, ce păli iarăşi, ceva mai încet, până la un verde apos. Oaspetele meu, care supraveghease aceste metamorfoze cu privire aprinsă, zâmbi, puse recipientul pe masă, apoi se întoarse şi mă privi cu un aer scrutător.

— Şi acum, zise, să ne înţelegem asupra a ceea ce mai rămâne de făcut. Ai să fii înţelept? Ai să te laşi sfătuit? Ai să mă laşi să iau acest pahar în mână şi să plec din casa asta fără alte explicaţii? Sau lăcomia curiozităţii a pus stăpânire pe tine? Gândeşte-te înainte de a răspunde, căci va fi după cum hotărăşti. După cum hotărăşti, vei rămâne cum erai, nici mai bogat, nici mai înţelept, afară doar dacă sentimentul de a ajutat un om deznădăjduit de moarte ar putea fi socotit un fel de înavuţire a sufletului. Sau, de vei prefera să alegi altminteri, ţi se va deschide un nou ţinut al cunoaşterii şi noi căi spre faimă şi putere – aici, în această cameră şi în clipa următoare; şi vei privi un miracol în stare să zdruncine şi necredinţa Satanei.

— Domnule, am spus eu, arătând o răceală pe care eram departe de a o poseda cu adevărat, vorbiţi în enigme; poate că n-o să vă miraţi că vă ascult deşi las impresia că nu cred cu adevărat. Am mers mai departe pe drumul unor servicii inexplicabile pentru a mă opri înainte de a vedea cum se termină.

— Bine... răspunse oaspetele meu. Lanyon, aminteşte-ţi ce ai făgăduit cândva. Ce urmează stă sub pecetea secretului impus profesiunii noastre... şi acum, tu, care ai fost vreme atât de îndelungată sclavul vederilor celor mai limitate şi palpabile, tu, care ai negat puterea medicinei transcedentale, tu, care ai luat în derâdere pe cei superiori ţie, priveşte!

Duse paharul la buze şi bău dintr-o sorbitură. Urmă un ţipăt; se legăna, se opinti, se încleştă de masă, holbând ochii injectaţi, gâfâind cu gura deschisă; şi în timp ce-l priveam mi se păru că se produce o schimbare; făptura lui părea a se extinde, faţa îi deveni deodată neagră, şi trăsăturile păreau că se topesc şi se transformă, iar în clipa următoare zvâcnisem în picioare – şi mă dădui înapoi până-n zid, cu braţul ridicat spre a mă feri de acest miracol, cu mintea cotropită de teroare.

— O, Doamne! strigai îngrozit, şi iarăşi: O, Doamne!

Din nou şi din nou; căci aveam înaintea ochilor, palid şi zdruncinat, ca într-un semileşin şi bâjbâind în aer cu mâinile ca un om smuls din ghearele morţii, pe Henry Jekyll! Ceea ce mi-a povestit în următoarea oră m-a făcut să nu-mi pot aduna minţile încât să-mi aştern gândurile pe hârtie. Am văzut ce am văzut, am auzit ce am auzit şi mi s-a îmbolnăvit sufletul din asta; şi totuşi, acum, că acea privelişte s-a mistuit din faţa ochilor mei, mă întreb dacă cred în ceea ce am văzut şi nu pot răspunde. Viaţa mea s-a zguduit din temelii, somnul m-a părăsit; cea mai distrugătoare spaimă mă bântuie zi şi noapte; şi simt că-mi sunt zilele numărate, că trebuie să mor; şi totuşi am să mor neîncrezător. Cât despre turpitudinea morală pe care mi-a dezvăluit-o acel om, deşi cu lacrimi de penitenţa, nu pot, nici măcar în amintire, să zăbovesc cu gândul asupra-i, fără să mă zgâlţâie groaza. Nu-ţi voi spune decât un singur lucru, Utterson, şi acela (dacă-ţi poţi sili mintea să-l creadă) îţi va fi mai mult decât de ajuns. Creatura care s-a strecurat în casa mea în acea noapte era, după propria mărturisire a lui Jekyll, cunoscută sub numele de Hyde şi vânată în toate ungherele ţinutului drept asasin al lui Carew.

HASTIE LANYON

Mărturia completă a lui Henry Jekyll despre cazul său

M-am născut în anul 18... moştenitorul unei averi însemnate, în plus înzestrat cu însuşiri excelente, înclinat din fire către sârguinţă, preţuind respectul celor înţelepţi şi buni printre semenii mei şi posedând astfel, după cum s-ar fi putut presupune, toate garanţiile unui viitor onorabil şi ales. Cusurul meu cel mai mare era o oarecare nepotolită voioşie ce ţine de temperament, de un soi care pe mulţi îi face fericiţi, dar pe care eu îl găseam greu de împăcat cu imperioasa mea dorinţă de a purta capul sus şi de a avea în lume o atitudine mai mult decât gravă. Aşa s-a făcut că mi-am tăinuit propriile mele bucurii şi astfel, când am atins vârsta reflecţiei şi am început să privesc în jurul meu şi să înţeleg care este rostul şi poziţia mea în lume, eram dedat unei profunde duplicităţi. Mulţi bărbaţi ar fi trâmbiţat neînfrânările de care mă făceam eu vinovat, dar, privite din înaltele puncte de vedere pe care mi le fixam drept criterii, eu le ascundeam cu un sentiment, aproape morbid, de ruşine. Aşadar, mai curând caracterul exigent al aspiraţiilor mele, decât vreo corupţie deosebită a moravurilor, m-a făcut ceea ce eram şi, printr-o barieră mai cu neputinţă de trecut decât la majoritatea bărbaţilor, a separat în mine acele zone ale binelui şi ale răului ce divid şi combină natura dual ă a omului.

Acesta fiind cazul meu, eram pornit a reflecta adânc şi fără putinţă de desprindere la acea aspră lege a vieţii care stă la rădăcinile religiei şi care este una dintre cele mai abundente surse de suferinţă. În ciuda înveteratei mele alcătuiri de taler cu două feţe, n-aş fi putut defel să fiu numit un făţarnic; ambele mele laturi erau incredibil de sincere căci nu eram în mai mare măsură eu însumi atunci când mă cufundam fără reţinere în ruşine, decât atunci când, la lumina zilei, trudeam în sprijinul cunoaşterii sau pentru uşurarea durerilor şi a suferinţei. Apoi

s-a întâmplat ca direcţia cercetărilor mele ştiinţifice (ducând în întregime către transcendental) să reacţioneze şi să arunce o lumină puternică asupra acestei conştiinţe a conflictului permanent dintre componentele mele. Zi de zi şi din ambele laturi ale inteligenţei mele, cea morală şi cea intelectuală, m-am apropiat astfel constant şi tot mai mult de adevărul a cărui descoperire parţială m-a osândit la un atât de groaznic naufragiu: că omul nu-i cu adevărat o singură fiinţă, ci este, de fapt, alcătuit din două fiinţe. Spun două pentru că propria mea cunoaştere nu depăşeşte această limită. După mine alţii vor veni, vor merge mai departe în această direcţie, şi îndrăznesc să presupun că în cele din urmă omul va fi cunoscut ca o organizare de elemente încorporate, de felul lor multilaterale, disparate şi independente. În ceea ce mă priveşte, prin natura vieţii mele, am înaintat fără greş într-o anumită direcţie şi numai într-acea direcţie unică. Sub aspect moral, am învăţat prin propria mea persoană să recunosc profunda şi primordiala dualitate a omului; vedeam că, dacă se putea spune că mă identificam cu una dintre cele două firi care se luptau în câmpul conştiinţei mele, era din pricina faptului că le aveam întru totul pe amândouă. De foarte timpuriu, încă mai dinainte ca desfăşurarea descoperirilor mele ştiinţifice să înceapă a sugera posibilitatea unui asemenea miracol, mă deprinsesem să zăbovesc cu plăcere – ca la un vis drag pe care-l visam cu ochii deschişi – asupra gândului separării acestor elemente. Dacă fiecare dintre ele, îmi spuneam, ar putea fi adăpostită în două identităţi separate, viaţa ar fi eliberată de tot ce-i insuportabil; cel rău ar putea să-şi urmeze drumul, eliberat de năzuinţele şi remuşcarea geamănului sau mai drept, iar cel bun şi-ar putea urma statornic şi nestânjenit suişul, făcând tot binele în care-şi găseşte plăcerea, nemaifiind expus dezonoarei şi căinţei din pricina faptelor săvârşite de rău ce-i este străin. Blestemul omenirii este că aceste două mănunchiuri deosebite să fie astfel legate laolaltă încât matca torturată a conştiinţei, aceşti gemeni antipozi, să se lupte necontenit. Cum însă s-ar putea disocia?

Atât de departe ajunsesem cu reflecţiile mele când, după cum am

mai spus, îmi răsări o lumină lăturalnică dinspre masa laboratorului.

Am început să percep, mai profund decât s-a stabilit vreodată anterior, tremurătoarea imaterialitate, efemerul, subţire ca un văl de ceaţă, ce sunt proprii acestui trup, aparent atât de solid, în care umblăm înveşmântaţi. Am descoperit că anumiţi agenţi au puterea să risipească şi să smulgă acest vesmânt carnal precum agită vântul vălul perdelelor unui chioşc. Din două motive temeinice, nu voi intra mai adânc în această ramură ştiinţifică a spovedaniei mele. Mai întâi pentru că a trebuit să învăţ că osânda şi povara vieţii, este legată pe vecie de umerii omului şi, la încercarea de a o lepăda, ea nu face decât să se întoarcă asupră-ne cu o mai puţin cunoscută şi mai teribilă apăsare. În al doilea rând pentru că – aşa cum va arăta relatarea mea, vai, prea lămurit – descoperirile mele erau incomplete. Voi spune deci atât: nu numai că mi-am recunoscut trupul firesc drept o aură doar şi o iradiere a anumitor puteri ce-mi alcătuiau spiritul, dar am şi izbutit să combin o mixtură prin care aceste puteri să fie detronate din supremaţia lor, substituindu-se o a doua formă şi înfăţişare, ce nu-mi erau mai puţin fireşti, ele fiind expresia şi purtând pecetea unor elemente inferioare ale sufletului meu.

Am şovăit îndelung înainte de a pune în practică această teorie. Ştiam bine că riscam moartea, căci orice substanţă în stare de a zdruncina şi a regla cu atâta eficacitate însăşi citadela identităţii ar putea, printr-o supradozare infinitezimală sau prin cea mai infimă circumstanţă nefavorabilă în momentul expunerii, să desfiinţeze acest sacrosanct sediu temporar pe care cu ajutorul substanţei voiam numa să-l prefac. Dar ispita unei descoperiri atât de profunde şi singulare a învins în cele din urmă. Tinctura mi-o pregătisem mai demult; mi-am procurat îndată, de la un depozit farmaceutic, o cantitate însemnată dintr-o anumită sare, despre care ştiam datorită experienţelor mele că era ultimul ingredient ce se cerea; la o oră târzie a unei nopţi blestemate, am amestecat substanţele, le-am urmărit fierbând şi fumegând în recipientul de sticlă, iar după ce a încetat fierberea am dat

pe gât mixtura.

Au urmat nişte dureri chinuitoare, de parcă mi s-ar fi strâns mădularele cu un instrument de tortură; oasele parcă mi se măcinau, mă sfârşea greaţa şi duhul îmi era stăpânit de o cutremurare ce n-o poate depăşi nici ceasul naşterii, nici ce al morţii. Apoi aceste chinuri au început a ceda repede şi mi-am revenit ca dintr-o boală grea. Era în senzaţiile mele ceva straniu, de o noutate de nedescris şi, prin însăşi noutatea sa, de o dulceaţă de necrezut. Mă simţeam mai tânăr, mai uşor, mai fericit trupeşte; între timp, pe dinăuntru eram conştient de o impetuoasă nepăsare faţă de orice urmări, un şuvoi de imagini senzuale dezordonate revărsându-mi-se cu o iuţeală vertiginoasă prin închipuire; de o mistuire a oricărui sentiment de obligaţie, de o necunoscută, dar nu inocentă libertate a sufletului. De la întâia mea suflare în această viaţa nouă, am ştiut că sunt mai ticălos, de 10 ori mai ticălos, rob vândut păcatului meu iniţial; şi acest gând mă stimula şi mă delecta în acel moment precum vinul. Am întins braţele, exultând în prospeţimea acestor senzaţii şi prin acest gest mi-am dat seama brusc că pierdusem din înălţime.

La acea dată nu era nicio oglindă în odaia mea; cea care-mi stă alături acum, când scriu aceste rânduri, a fost adusă aici mai târziu, şi anume în vederea acestor transformări. Oricum noaptea gonea deja către dimineaţă – zorile, deşi încă neguroase, nu mai aveau mult până să dea naştere luminii de zi –, oamenii din gospodăria mea erau cufundaţi în cele mai profunde ore ale somnului, iar în starea de aţâţare optimistă şi triumfătoare în care mă găseam, m-am hotărât să mă aventurez în noua mea înfăţişare până la dormitorul meu. Am traversat curtea, unde constelaţiile, aş fi putut crede, îşi coborau privirile cu uimire asupră-mi – prima creatură de acest fel pe care o descoperea vigilenţa lor în veci neadormită; m-am furişat prin coridoare – un străin în propria-mi casă – şi, ajungând în odaia mea, am văzut pentru întâia oară înfăţişarea lui Edward Hyde.

Trebuie să vorbesc aici doar în teorie, spunând nu ceea ce ştiu, ci

ceea ce presupun a fi lucrul cel mai probabil. Partea rea a firii mele, căreia îi conferisem acum puterea de a impresiona, era mai puţin robustă şi mai puţin dezvoltată decât cea bună, pe care abia o lepădasem. Apoi, în cursul vieţii mele – care, la urma urmei, fusese 90% o viaţă de strădanie, virtute şi stăpânire –, acea parte rea fusese mult mai puţin exercitată şi era mult mai puţin istovită. Şi de aceea cred eu că s-a întâmplat ca Edward Hyde să fie cu atât mai mărunt, mai debil şi mai tânăr decât Henry Jekyll. Aşa cum binele strălucea pe chipul unuia, răul era scris mare şi lămurit pe faţa celuilalt. Răul, pe care încă şi acum trebuie să-l cred partea din om care-i produce distrugerea, dăduse acestui trup diformitate şi degradare. Şi totuşi, uitându-mă în oglindă la acest idol hâd, nu eram conştient de nicio repulsie, ci mai curând de o pornire de simpatie. Şi acesta eram eu. Îmi părea firesc şi omenesc. În ochii mei, înfăţişarea aceasta purta o mai vie imagine a spiritului, părea mai expresivă şi mai unică decât aceea, imperfectă şi divizată, ce până atunci eram deprins a o numi a mea. Şi în această privinţă aveam, fără îndoială, dreptate. Am observat că atunci când purtam chipul lui Edward Hyde nimeni nu era în stare să se apropie prima oară de mine fără o crispare evidentă; ceea ce consider că va fi fost aşa pentru că toate făpturile omeneşti pe care le întâlnim sunt plămădite din bine şi rău, pe când Edward Hyde, singurul dintre oameni, era rău pur.

N-am zăbovit decât un moment în faţa oglinzii; trebuia să întreprind o a doua experienţă, cea concludentă; încă mai rămânea de văzut dacă îmi pierdusem identitatea fără putinţă de recuperare şi că trebuia să fug înainte de ivirea zorilor dintr-o casă ce nu mai era a mea. Şi, zorind înapoi spre cabinetul meu, am pregătit şi am băut iarăşi paharul, am suferit iarăşi chinurile disoluţiei şi mi-am revenit iarăşi cu statură şi chipul lui Henry Jekyll.

În acea noapte ajunsesem la răscrucea fatală. Dacă aş fi abordat descoperirea mea într-un spirit mai nobil, dacă mi-aş fi riscat experienţa fiind stăpânit de aspiraţii generoase sau pioase, totul,

desigur, ar fi trebuit să se petreacă astfel, şi din aceste chinuri ale morţii şi naşterii ar fi ieşit un înger şi nu un demon. Poţiunea nu avea o acţiune discriminantă; nu era nici diabolică, nici divină; nu făcea decât să spulbere porţile temniţei firii mele, şi, asemenea captivilor din Philippi, tot ce era înăuntru zorea să iasă. În acel timp, virtutea mea dormita; răul din mine, pe care îl ţinea treaz ambiţia, nu întârzie, sprinten şi iute, să profite de prilej, iar făptura produsă a fost Edward Hyde. Aşadar, cu toate că acum aveam atât două firi cât şi două înfăţişări, una era pe de-a întregul demonică, iar cealaltă încă era vechiul Henry Jekyll, acel amestec disparat, în a cărui schimbare şi corectare învăţasem să nu mai nădăjduiesc. Tendinţa a fost deci pe de-a-ntregul spre rău.

Nici până în acel timp nu-mi învinsesem cu totul repulsiile faţă de uscăciunea unei vieţi de studiu. Încă mă mai simţeam uneori dispus la petreceri vesele, iar cum plăcerile mele erau (ca s-o spun pe şleau, cel puţin) nedemne, cum, pe de altă parte, mă bucuram nu numai de faimă şi de înaltă consideraţie, ci eram şi pe cale de a deveni bărbatul vârstnic, această incoerenţă a vieţii mele devenea, cu fiecare zi, mai nedorită. Dinspre partea aceasta m-a ispitit noua mea putere până ce am căzut în robie. N-aveam decât să sorb paharul pentru a lepăda de îndată trupul eminentului profesor şi a-l îmbrăca, precum o manta groasă, pe acela al lui Edward Hyde. Situaţia aceasta mă făcea să zâmbesc – pe atunci mi se părea că are haz – şi-mi efectuam pregătirile cu sârguinţă şi luare-aminte. Am închiriat şi am mobilat casa aceea din Soho, până la care Hyde a fost urmărit de poliţie. Acolo am angajat o menajeră pe care o cunoşteam bine şi care ştia să tacă neavând scrupule. Pe de altă parte, mi-am vestit servitorii că un domn Hyde (pe care l-am descris) urma să se bucure de toată libertatea şi puterea în cuprinsul casei mele din scuar şi, pentru a preîntâmpina vreo întâmplare nefericită, am mers până acolo încât am făcut vizite şi am devenit un personaj familiar în cea de-a doua întrupare a mea. După aceasta am redactat acel testament – astfel încât, de avea să mi se

întâmple ceva în persoana doctorului Jekyll, să pot trece într-aceea a lui Edward Hyde fără nicio pierdere pecuniară. Şi astfel, asigurat din toate părţile, după cum presupuneam, am început să profit de ciudatele imunităţi ale situaţiei mele.

Au mai existat şi altădată oameni care au tocmit asasini pentru a le comite crimele, în timp ce persoana şi reputaţia lor rămâneau la adăpost. Eu am fost primul care am făcut la fel, de dragul plăcerilor mele. Am fost primul căruia în ochii lumii îi era permis să treacă drept un truditor fără răgaz, încărcat de respectabilitatea geniului şi care putea într-o clipă, ca un băieţaş de şcoală, să lepede aceste haine de împrumut şi să arunce cu capul înainte în marea apă a libertăţii. Pentru mine însă, în mantia-mi impenetrabilă, siguranţa era întreagă. Gândeşte-te – eu nici măcar nu existam! Doar cât să evadez pe uşa laboratorului meu, doar o clipă sau două, cât să-mi pot amesteca şi înghiţi porţia de băutură, care-mi stă totdeauna la îndemână şi, orice ar fi făcut, Edward Hyde se mistuia ca pata lăsată de un suflu pe o oglindă, iar în locul său, şezând liniştit acasă la el, potrivind la miezul nopţii flacăra lămpii de pe masa lui de studiu, iată un om care-şi putea permite să râdă de orice bănuială – Henry Jekyll!

Plăcerile pe care mă grăbeam să le caut sub deghizarea mea erau, după cum am mai spus, nedemne – n-aş folosi un termen mai aspru. Dar în mâinile lui Edward Hyde ele prinseră curând să treacă spre monstruozitate. Când mă întorceam din aceste excursii, mă copleşea adesea uimirea în faţa depravării mele prin substituire. Această făptură familiară, pe care o chemam la viaţa din adâncul sufletului meu şi-o trimiteam singură în lume să-şi vadă de plăcerile sale după cum o tăia capul, era inerent malignă şi ticăloasă; fiecare fapta a sa şi fiecare gând erau egocentrice; sorbea plăcerea, cu o aviditate bestială, din orişice câtime de tortură impusă altuia şi era necruţător ca un om de piatră. Henry Jekyll rămânea adesea îngrozit de faptele lui Edward Hyde; dar situaţia ieşea din legile obişnuite şi scăpa cu subtilitate din strânsoarea conştiinţei. La urma urmei, Hyde şi numai Hyde purta vina. Jekyll nu

era mai rău din pricina asta; el se trezea la bunele-i însuşiri, aparent nevătămat, ba chiar se grăbea, când era posibil, să repare răul făcut de Hyde. Şi astfel conştiinţa lui putea dormi.

N-am de gând să intru în amănuntele infamiei la care-mi dădeam astfel tacit consimţământul, fiindcă nici măcar acum nu pot admite niciun moment ca eu o comiteam; vreau numai să arăt avertismentele şi treptele succesive prin care mi s-a apropiat pedeapsa. Mi s-a întâmplat un accident pe care nu voi face decât să-l menţionez, deoarece n-a avut nicio consecinţă. Un act de cruzime faţă de un copil stârni împotriva-mi mânia unui trecător (pe care acum câteva zile l-am recunoscut în persoana rudei tale); un doctor şi familia copilului i s-au alăturat; au fost clipe în care m-am temut pentru viaţa mea. În cele din urmă, pentru a calma prea îndreptăţita lor indignare împotrivă-i, Edward Hyde trebui să-i aducă până la uşa casei şi să le plătească printr-un cec în numele şi cu semnătură lui Henry Jekyll. O asemenea primejdie a fost uşor eliminată pentru viitor deschizând un cont la altă bancă pe numele lui Edward Hyde însuşi, dar după ce am imprimat scrisului meu o aplecare înapoi şi mi-am prevăzut astfel dublura cu o semnătură, am crezut că nu mă mai poate atinge fatalitatea.

Cu vreo 2 luni înainte de uciderea, domnului Danvers Carew, ieşisem pentru una din aventurile mele; mă înapoiasem la o oră târzie şi mă deşteptai a doua zi în pat cu nişte senzaţii ciudate. În zadar mă uitam în juru-mi; în zadar vedeam mobila cunoscută şi dimensiunile înalte ale camerei mele din scuar; în zadar recunoşteam desenul şi coloritul perdelelor de la căpătâiul meu şi linia patului meu de mahon; ceva îmi tot spunea stăruitor că nu mă aflam unde credeam, că nu mă trezisem acolo unde păream să mă aflu, ci în odăiţa din Soho, unde obişnuiam să dorm în trupul lui Edward Hyde. Am zâmbit la mine şi, conform stilului meu, am început să scrutez leneş elementele acestei iluzii, lunecând iar la răstimpuri în moleşeala plăcută a somnolenţei matinale. Când deodată, într-una dintre clipele de trezire, îmi căzură ochii asupra mâinii mele. Dar mâna lui Henry Jekyll (după cum adesea

remarcai tu) era o mână profesională; ca formă şi dimensiuni, o mână de medic: mare, fermă, albă şi plăcută. Mâna pe care o vedeam acum destul de limpede, în lumina galbenă a unei dimineţi din centrul Londrei, mâna pe care o vedeam zăcând pe jumătate încleştată pe aşternutul patului era uscăţivă, vânoasă şi noduroasă, de o paloare sumbră şi umbrită de peri negri. Era mâna lui Edward Hyde.

Trebuie că m-am holbat la ea vreo jumătate de minut – cufundat cum eram în buimăceală uimirii – înainte de a mi se trezi în piept teroarea, brusc şi răscolitor ca explozia talgerelor într-o orchestră, apoi am ţâşnit din pat şi m-am năpustit la oglindă. În faţa priveliştii ce mă întâmpină mi se subţie şi-mi îngheţă sângele în vine.

Da, mă culcasem Henry Jekyll şi mă trezisem Edward Hyde. Cum se putea explica asta? m-am întrebat. Şi apoi – zguduit de o nouă spaimă – cum puteam remedia această realitate?

Trecuse o bună parte a dimineţii; servitorii erau cu toţii în picioare; toate substanţele pentru prepararea poţiunii mele erau în cabinet – un drum lung din locul unde mă aflam, încremenit de groază: două şiruri de scări prin coridorul din dos, trecerea curţii deschise şi străbaterea amfiteatrului de anatomie. Aş fi putut să-mi acopăr faţa, dar la ce bun, când nu eram în stare să ascund schimbarea în statura mea? Apoi mă copleşi o dulce uşurare când îmi amintii că servitorii erau obişnuiţi cu trecerile pe-acolo ale celui de-al doilea eu pe care-l aveam. Curând mă îmbrăcai în haine cât mai potrivite cu putinţă şi străbătui repede casa – Bradshaw holbându-se la mine şi trăgându-se înapoi văzându-l pe domnul Hyde la o asemenea oră şi în asemenea costum ciudat –, iar 10 minute mai târziu doctorul Jekyll se înapoiase la propria-i înfăţişare şi cu fruntea înnegurată, se aşeză la masă cu o mină întunecată părând că ia micul dejun.

Numai de mâncat nu-mi ardea. Acest inexplicabil incident, această reversie a experienţei mele anterioare părea (ca degetul babylonian pe perete) că scrie primele litere ale sentinţei mele de condamnare, şi am început să reflectez mai serios ca oricând până atunci la efectele şi

posibilităţile dublei mele existenţe. Acea parte din mine pe care aveam puterea s-o proiectez în afară fusese recent mult exercitată şi alimentată; mi se păruse în ultimul timp că trupul lui Edward Hyde crescuse în statură; de parcă (atunci când purtam această formă) aş fi fost conştient de un flux mai generos al sângelui şi începui să întrezăresc o primejdie: dacă avea să se prelungească mult această preschimbare, cumpăna firii mele ar putea fi permanent răsturnată, puterea schimbării voluntare s-ar pierde şi caracterul lui Edward Hyde ar putea deveni al meu irevocabil.

Efectul poţiunii nu se manifestase întotdeauna la fel. Cândva, la începutul acestor aventuri, dădusem greş pe de-a-ntregul; de atunci fusesem nevoit, de mai multe ori, să dublez doza, iar o dată, cu un imens risc al morţii, să o triplez şi aceste rare incertitudini fuseseră singurele care aruncaseră până atunci o umbră asupra satisfacţiei mele. Acum totuşi, în lumina accidentului din această dimineaţă, ajunsesem să observ că, de unde la început greutatea fusese să mă debarasez de corpul lui Jekyll, în ultimul timp, treptat, dar hotărât, ea se mutase în partea cealaltă. Totul, aşadar, părea să indice faptul că încetul cu încetul pierdeam stăpânirea Eu-lui meu bun şi că, încetul cu încetul, deveneam tot una cu cel de-al doilea, cel rău.

Între acestea două am simţit atunci că trebuie să aleg. Cele două firi ale mele aveau în comun memoria, dar toate celelalte facultăţi erau cât se poate de inegal împărţite între ele. Jekyll (care era compozit) – când cu cele mai sensibile percepţii, când cu câte o poftă avidă – se proiecta în plăcerile şi aventurile lui Hyde şi se împărtăşea din ele, dar lui Hyde îi era indiferent Jekyll sau nu şi-l amintea decât aşa cum banditul din munţi îşi aminteşte caverna ce-i slujeşte de adăpost când e urmărit. Jekyll avea mai mult decât interesul unui tată, Hyde mai mult decât indiferenţa unui fiu. A-mi lega soarta exclusiv de Jekyll însemna să renunţ pentru totdeauna la acele pofte cărora de mult le cedasem în taină şi cărora, în ultimul timp, începusem să nu le mai opun nicio rezistenţă. A mi-o lega exclusiv de Hyde însemna să renunţ pentru

totdeauna la o mie de interese şi de aspiraţii şi să devin dintr-o dată şi pentru totdeauna dispreţuit şi lipsit de prieteni. Târgul poate părea inegal, dar mai era o consideraţie care atârna în cumpănă: pe când Jekyll ar fi suferit cumplit în flăcările abstinenţei, Hyde nici măcar n-ar fi fost conştient de tot ce pierduse. Stranii precum erau împrejurările, termenii acestui conflict sunt totuşi la fel de vechi şi de banali precum e omul; mai mult, aceleaşi imbolduri şi reţineri trag la sorţi destinul fiecărui păcătos ispitit şi temător. Şi s-a întâmplat cu mine ce se întâmplă cu marea majoritate a semenilor mei: am ales partea mai bună şi mi-a lipsit tăria de a stărui în ea.

Da, l-am preferat pe doctorul vârstnic şi nesatisfăcut, înconjurat de prieteni şi cu aspiraţii oneste, şi mi-am luat cu hotărâre rămas bun de la libertate, de la relativa tinereţe, pasul sprinten, impulsurile subite şi plăcerile secrete de care mă bucurasem sub deghizarea lui Hyde. Poate că am făcut această alegere cu o inconştientă rezervă, căci la casa din Soho n-am renunţat, nici n-am distrus hainele lui Edward Hyde, care continuau să-mi stea la îndemână în cabinetul meu. Timp de două luni am rămas totuşi credincios hotărârii luate; timp de două luni am dus o viaţa de o severitate cum n-o mai atinsesem niciodată mai înainte şi m-am bucurat de compensaţiile unei conştiinţe aprobatoare. Dar în cele din urmă, odată cu trecerea vremii, a început a păli vivacitatea îngrijorării mele; laudele conştiinţei au devenit ceva de la sine înţeles; am început să fiu torturat de pofte şi de disperate lupte lăuntrice, iar în cele din urmă, într-un acces de slăbiciune morală, am combinat iarăşi băutura transformatoare şi am înghiţit-o.

Atunci când un beţiv dezbate cu sine însuşi asupra viciului său, nu cred că unul din 500 de cazuri este impresionat de primejdiile ce-l pasc din pricina abrutizatei sale nesimţiri fizice; nici eu, oricât de îndelung reflectasem la situaţia mea, nu recunoşteam îndeajuns completa insensibilitate morală şi închinarea nesăbuită către rău, care erau trăsăturile conducătoare ale lui Edward Hyde. Totuşi prin acestea am fost pedepsit. Demonul meu fusese multă vreme închis în cuşcă şi,

ieşind, răgea dezlănţuit. Eram conştient, încă în timp ce-mi sorbeam poţiunea, de o şi mai neînfrânată şi mai furioasă înclinare la rău. Aceasta va fi fost, presupun, cea care a stârnit în sufletul meu acea furtună de nerăbdare care m-a cuprins la auzul frazelor cuviincioase ale nefericitei mele victime; declar, cel puţin în faţa lui Dumnezeu, că niciun om cu mintea întreagă nu se putea face vinovat de acea crimă pentru o atât de lamentabilă pricină şi că, lovind, nu eram mai rezonabil decât un copil bolnav care ar sparge o jucărie. Dar eu lepădasem de bună voie toate instinctele compensatoare graţie cărora chiar şi cei mai răi dintre noi, umblând printre tentaţii, păstrează un oarecare echilibru şi în cazul meu a fi tentat însemna a cădea.

Într-o clipă s-a trezit în mine duhul infernului şi s-a dezlănţuit. Cu frenezie şi încântare, am zdrobit corpul care nu opunea nicio rezistenţă, delectându-mă cu fiecare lovitură, şi abia când prinse a se înfiinţa oboseala, la apogeul delirului meu, mi-a fulgerat prin inimă un fior rece de spaimă. Ceaţa s-a risipit; mi-am văzut viaţa primejduită şi am fugit din locul acestei dezlănţuiri, încă exaltat şi tremurând totodată, cu voluptatea de a face rău satisfăcută şi stimulată, cu pofta de a trăi exacerbată la culme. Am alergat spre casa din Soho şi, ca măsură de siguranţă în plus, mi-am distrus toate hârtiile; de acolo am pornit prin străzile luminate de felinare, cu aceeaşi exaltare divizată, contemplându-mi cu maliţioasă plăcere crima, plănuind uşuratic altele pentru viitor – şi totuşi zorind înainte şi încă ciulind urechea în urma-mi, aşteptând mereu să aud paşii răzbunători.

Hyde avea pe buze un cântec pe când combina elementele poţiunii sale, iar sorbind-o închină pentru cel răpus. Nici nu se potoliseră durerile transformării, ca Henry Jekyll, vărsând lacrimi de gratitudine şi remuşcare, căzuse în genunchi, înălţând mâinile în rugăciuni fierbinţi spre Dumnezeu. Vălul îngăduinţei cu sine se sfâşiase de sus până jos. Îmi revedeam viaţa în întregul ei, o urmăream începând din zilele copilăriei, când mă plimbam de mână cu tatăl meu şi propriile străduinţe pline de abnegaţie de-a lungul vieţii mele profesionale, ca să

ajung iarăşi şi iarăşi, cu acelaşi sentiment al irealului, la blestematele orori ale acelei seri. Îmi venea să strig cu glas tare; încercam, în plâns şi rugăciune, să înăbuş mulţimea de imagini şi zgomote hidoase ce-mi roiau în amintire, vrăjmaşe, şi, totodată, printre implorări, faţa hâdă a nelegiuirii mele mă privea ţintă în adâncul sufletului.

Când ascuţimea remuşcării începu a se potoli, îi urmă un sentiment de bucurie. Problema conduitei mele era rezolvată. Hyde nu mai era posibil de aici înainte; de voie ori de nevoie, eram acum redus la partea bună a existenţei mele; şi, o, cum jubilam la acest gând! Cu câtă umilinţă încuviinţam să îmbrăţişez din nou restricţiile unei vieţi fireşti! Cu ce sinceră renunţare am încuiat poarta pe care atât de des ieşisem şi venisem şi am strivit sub călcâie cheia!

În ziua următoare, sosi ştirea că asasinatul fusese descoperit, că vina lui Hyde apărea flagrantă în ochii lumii şi că victima era un bărbat care se bucura de o înaltă preţuire în societate. Fusese deci nu numai o crimă, ci şi o nebunie tragică. Cred că eram bucuros să ştiu asta, să-mi ştiu cele mai bune impulsuri astfel fortificate şi apărate prin spaimele eşafodului. Jekyll îmi eram acum citadela de refugiu: o clipă să fi scos capul Hyde, şi mâinile tuturor s-ar fi ridicat să-l prindă şi să-l doboare.

Mi-am propus ca prin conduita mea viitoare să-mi răscumpăr trecutul şi pot spune cinstit ca această hotărâre a rodit unele lucruri bune. Ştii şi tu cât de serios, în ultimele luni ale anului trecut, m-am ostenit să alin suferinţa; ştii cât de multe am făcut pentru alţii. Pentru mine zilele se scurgeau calme, aproape fericite. Nici n-aş putea spune că mă plictisea această viaţa binefăcătoare şi nevinovată; cred, dimpotrivă, că, pe zi ce trecea, mă bucuram mai desăvârşit de ea. Dar tot mai eram blestemat cu dualitatea tendinţelor mele şi, când se uzară zgrunţurii căinţei, partea cea josnică, atât de îndelung deprinsă să-i cedez şi atât de recent înlănţuită, prinse a geme după libertate. Nu că aş fi visat să-l reînviu pe Hyde, doar gândul la una ca asta mă speria nebuneşte; nu, dacă vreodată am fost tentat să bagatelizez glasul conştiinţei; era pentru că îmi stătea în fire şi eram doar un păcătos ce la

sfârşit cădea pradă ispitei.

Vine un sfârşit pentru toate cele, cea mai cuprinzătoare măsură se umple până la urmă, şi această scurtă condescendenţă faţă de răul din mine mi-a distrus până la sfârşit echilibrul sufletului. Totuşi nu eram alarmat; căderea părea firească – era ca o reîntoarcere la zilele de demult, dinainte să fi făcut descoperirea.

Într-o zi limpede, frumoasă de ianuarie, cu umezeală pe jos, dar deloc înnorată, când Regent's Park era plin de murmurul zăpezii care se topea, îndulcit de miresme primăvăratice, şedeam la soare pe o bancă. Animalul din mine lingea resturile ce i le oferea amintirea. Spiritul, niţel somnoros, făgăduia penitenţa pentru mai târziu, dar încă nu se lăsa convins s-o înceapă. La urma urmei – reflectam –, eram ca şi semenii mei, apoi zâmbeam asemuindu-mă cu alţii, comparând bunăvoinţa mea activă cu delăsarea lor leneşă şi crudă. Şi chiar în clipa acestui gând de lăudăroasă înfumurare m-a cuprins un rău – un fel de leşin, o greaţă oribilă şi nişte fiori ca în ceasul morţii. Acestea au trecut şi m-au lăsat sfârşit. Şi apoi, când la rândul ei a cedat şi sfârşeala, am început să-mi dau seama de o schimbare în felul de a gândi: o mai mare îndrăzneală, un dispreţ al primejdiei, o desprindere din legăturile obligaţiilor puneau stăpânire pe spiritul meu. Mi-am coborât privirea – hainele atârnau fără formă pe trupul meu scăzut, mâna ce mi se odihnea pe genunchi era vânoasă şi plină de păr. Încă o dată devenisem Edward Hyde. Cu o clipă mai înainte mă bucuram de respectul oamenilor, de dragostea lor, de avere, mă aştepta masa pusă în sufrageria casei mele, iar acum eram prada tuturora, hăituit, fără adăpost, un ucigaş notoriu, menit ştreangului.

Simţeam că-mi pierd judecata; dar ea nu mă părăsi cu totul. Am observat, ca şi în alte rânduri, că, în cel de-al doilea personaj ce-l întrupam, însuşirile mele păreau până la un punct sporite, spiritul meu încordat şi mai elastic totodată; aşa se întâmplă că, acolo unde Jekyll poate ar fi dat greş, Hyde fu la înălţimea clipei. Elementele pentru poţiune se găseau într-unul dintre dulapurile cabinetului meu; cum

puteam să le obţin? Asta era problema pe care (zdrobindu-mi tâmplele în mâini) mă străduiam s-o rezolv. Poarta laboratorului o încuiasem. Dacă încercăm să intru prin casă, chiar servitorii mei aveau să mă ducă la spânzurătoare. Mi-am dat seama că trebuia să mă folosesc de mâna altuia – şi m-am gândit la Lanyon. Cum puteam să ajung la el? Cum puteam să-l conving? Presupunând că scăpăm de-o arestare pe stradă, cum puteam să ajung în prezenţa lui? Şi cum, cum era cu putinţă ca un vizitator necunoscut şi respingător ca mine să-l determine a cotrobăi prin cabinetul de lucru al colegului său, doctorul Jekyll? Mi-am amintit apoi că de la personajul meu iniţial îmi rămăsese ceva: scrisul doctorului Jekyll pe care îl stăpâneam. Şi, odată aprinsă această scânteie, calea ce trebuia s-o urmez s-a luminat de la un capăt la altul.

Aşadar, mi-am aranjat hainele pe cât am putut şi oprind un cupeu care trecea l-am îndreptat către un hotel din Portland Street, al cărui nume s-a întâmplat să mi-l amintesc. La apariţia mea (într-adevăr destul de caraghioasă, oricât de tragic era destinul acoperit de acele veşminte), vizitiul nu-şi putu stăpâni râsul. Am rânjit spre el, într-o năvală de furie drăcească, şi râsul i s-a veştejit pe chip – din fericire pentru el, dar şi mai mult pentru mine, căci o clipă mai târziu cu siguranţă că l-aş fi smuls de pe capră. La han, când am intrat, am privit în juru-mi cu o faţă atât de sinistră încât slujitorii au început să tremure; o privire n-au schimbat în prezenţa mea, ci servili mi-au acceptat ordinele, m-au condus într-o cameră şi acolo mi-au adus cele necesare pentru scris. Hyde încolţit de primejdia morţii era o creatură nouă pentru mine; zguduit de-o mânie extraordinară, într-o tensiune gata de-a ucide, jinduind cu voluptate să stârnească suferinţă. Dar aceeaşi creatură era şi vicleană; îşi stăpâni furia cu o mare încordare a voinţei; îşi alcătui cele două scrisori importante, una către Lanyon şi una către Poole; şi pentru a avea dovada expedierii lor, le trimise cu indicaţia de a fi date la poştă recomandat. De aici înainte a şezut toată ziua lângă foc în acea cameră rozându-şi unghiile; acolo a dejunat, singur cu temerile lui, văzând cum omul ce-l servea era trecut de fiori de groază.

Iar acea cameră el o părăsi după ce se lăsase pe deplin întunericul şi porni, aşezat într-un colţ de cupeu, să colinde străzile oraşului. El – spun – nu pot spune eu. Acea odraslă a infernului n-avea nimic omenesc, nimic nu trăia în el decât spaimă şi ură. Şi când în cele din urmă, gândind că va fi devenit suspect vizitiului, renunţă la cupeu şi, îmbrăcat în hainele lui caraghios de nepotrivite, se aventură pe jos prin mijlocul trecătorilor nocturni – obiect flagrant menit să atragă atenţia –, doar cu cele două josnice patimi ce se dezlănţuiau în sine-i ca o furtună. Umbla repede, gonit de spaimele sale, bombănind pentru sine, furişându-se prin străzile mai puţin frecventate, numărând minutele care-l mai despărţeau de miezul nopţii. La un moment dat, i-a vorbit o femeie, oferindu-i, cred, o cutie cu chibrituri. A lovit-o în faţă şi ea s-a prăbuşit.

Când mi-am revenit, în casa lui Lanyon, groaza vechiului meu prieten poate că m-a impresionat întrucâtva – nu ştiu; în tot cazul, n-a fost decât ca o picătură în apa mării faţă de oroarea ce mi-o inspira amintirea orelor precedente. Se abătuse asupră-mi o schimbare: nu spaima de spânzurătoare mă tortura acum, ci groaza de a fi Hyde. Am primit condamnarea lui Lanyon oarecum ca-n vis; oarecum ca în vis am ajuns înapoi în casa mea şi m-am culcat în patul meu. Am dormit, după istovirea acelei zile, un somn irezistibil, profund, pe care nici coşmarurile ce mă frământau nu erau în stare să-l întrerupă. M-am trezit dimineaţa cutremurat, slăbit, totuşi împrospătat. Încă mai uram bruta ce zăcea în mine şi mă temeam de ea; fireşte, nu uitasem teribilele primejdii din ajun, dar mă înapoiasem, eram iarăşi acasă la mine şi aproape de leacurile mele; şi gratitudinea de a mă vedea salvat îmi lumină atât de puternic inima încât aproape că semăna cu flacăra unei nădejdi.

Imediat după micul dejun păşeam agale prin curte, sorbind cu plăcere răcoarea aerului, când se abătură din nou asupră-mi acele senzaţii de nedescris care vesteau metamorfoza; şi abia avui timp să ajung în adăpostul cabinetului meu, că mă şi încinseră şi îngheţară

iarăşi patimile lui Hyde. De astă dată fu nevoie de o doză dublă pentru a mă readuce la eul meu propriu; şi – vai! — şase ore mai târziu, pe când stăm şi mă uitam mâhnit în flăcările focului, durerile se întoarseră şi trebui iarăşi să-mi administrez poţiunea. Pe scurt, începând din acea zi, se părea că doar printr-un mare efort, asemănător cu al unui antrenament la gimnastică, şi numai sub stimularea imediată a mixturii, mai eram în stare să port înfăţişarea lui Jekyll. La toate ceasurile din zi şi din noapte eram apucat de fiorul prevestitor, şi mai cu seamă dacă dormeam sau măcar dacă dormitam o clipă în scaunul meu mă trezeam totdeauna în fiinţa lui Hyde. Sub tensiunea acestei osânde necontenit suspendată deasupra-mi şi din pricina lipsei de somn la care mă condamnai de aici înainte (dincolo de ceea ce crezusem cu putinţă pentru om) am devenit o făptură roasă şi epuizată de febră, cu trupul şi cu mintea suferind de slăbiciune şi preocupată de un singur gând: oroarea de celălalt eu al meu. Dar după ce dormeam sau când puterea medicamentului se epuiza, săream aproape fără tranziţie (chinurile transformării deveniră zilnic neînsemnate) stăpânul unei închipuiri din care se revărsau imagini de groază, a unui suflet în care fierbeau euri nemotivate şi a unui trup ce nu părea îndeajuns de viguros pentru a conţine energiile frenetice ale vieţii. Puterile lui Hyde păreau să fi crescut odată cu lâncezeala lui Jekyll. Şi cert este că ura ce-i diviza acum era egală de fiecare parte. La Jekyll ea se traducea printr-un instinct de conservare. Văzuse acum deplina monstruozitate a acelei făpturi care împărţea cu el unele fenomene de conştiinţă şi îi era geamăn întru moarte; şi dincolo de aceste legături de comuniune, care prin ele însele alcătuiau partea cea mai cumplită a suferinţei sale, se gândea la Hyde, în ciuda energiei lui vitale, ca la ceva nu numai infernal, ci şi neorganic. Acesta era lucrul revoltător: balele iadului să articuleze strigăte şi glasuri; pulberea amorfă să gesticuleze şi să păcătuiască, ceea ce era mort şi n-avea forma să uzurpe funcţiile vieţii. Şi faptul că acel răzvrătit odios era legat de el mai îndeaproape decât o soţie, mai aproape decât ochii din cap; că zăcea încuiat în carnea sa,

unde îl auzea mormăind şi-l simţea luptându-se să se nască; şi că în orice ceas de slăbiciune şi încredere dăruită somnului, punea stăpânire asupra-i şi-l înlătura din viaţa.

Ura lui Hyde faţă de Jekyll era de alt ordin; spaima sa de spânzurătoare îl mâna mereu să se sinucidă temporar, înapoindu-se la condiţia subordonată, de parte în loc de persoană; dar el detestă această necesitate, detesta depresia în care căzuse Jekyll, acum îi purta ranchiună pentru repulsia cu care era privit. De aici farsele de maimuţă pe care mi le juca, mâzgălind cu scrisul meu blasfemii pe filele cărţilor mele, arzând scrisorile şi distrugând portretul tatălui meu. De fapt, să nu fi fost frică lui de moarte, de mult s-ar fi distrus pe sine numai ca să mă implice şi pe mine în această distrugere. Dar ataşamentul lui faţă de viaţa e uluitor; merge şi mai departe: eu, care simt scârbă şi un frig în oase numai gândindu-mă la el, atunci când îmi amintesc abjecţia şi patima ataşamentului său şi când ştiu cât se teme de puterea mea de a-l desfiinţa prin sinucidere, sunt în stare să-l compătimesc din inimă.

Este inutil şi prea cumplit mă zoreşte timpul ca să prelungesc această descriere; nimeni n-a suferit vreodată asemenea tortură, ajunge să spun atât; şi totuşi, chiar şi acesteia, obişnuinţa i-a adus – nu, nu uşurare – o anumită insensibilizare a sufletului, o anumită acceptare din deznădejde; şi pedeapsa mea ar fi putut continua cu anii de nu s-ar fi abătut acum o ultimă calamitate, care m-a despărţit în chip definitiv de propria mea faţă şi fire. Aprovizionarea mea cu sărurile necesare, care niciodată n-au fost reînnoite, a început să descrească. Am trimis după o nouă provizie şi am făcut amestecul; a urmat fierberea, apoi prima schimbare a coloritului, dar a doua nu; am băut poţiunea şi a rămas fără efect. Vei afla de la Poole cum am pus să se scotocească prin toată Londra în zadar; iar acum sunt convins că cea dintâi provizie a fost impură şi că acel element impur necunoscut era cel care dă eficacitate mixturii.

A trecut aproximativ o săptămână şi sfârşesc acum această relatare sub influenţa ultimului praf dintre cele vechi. Aceasta este deci ultima

oară (de nu se mai întâmplă un miracol) când Henry Jekyll poate cântări propriile-i gânduri şi vedea în oglinda propria-i faţă – cât de trist schimbată! Şi nici nu trebuie să zăbovesc prea mult a-mi încheia scrisul; căci dacă povestirea mea s-a sustras până acum distrugerii, acest lucru a fost posibil numai printr-o mare prudenţă şi mult noroc. De mă cuprinde agonia transformării în timp ce scriu, Hyde o va sfâşia în bucăţi, dar, de va fi trecut câtva timp după ce o voi fi pus bine, egoismul şi oportunismul său, care-s uluitoare, o vor salva probabil o dată mai mult de efectele furiei sale de maimuţă. Într-adevăr, blestemul ce ne paşte pe amândoi îndeaproape l-a şi schimbat şi zdrobit. Peste o jumătate de ceas, când voi fi reintegrat iarăşi şi pentru totdeauna acea personalitate detestată, ştiu cum voi şedea cutremurându-mă şi plângând în scaunul meu sau voi continua, în cea mai încordată şi înspăimântată exacerbare a auzului, să măsor cu pasul această odaie (ultimul meu refugiu pe pământ), ciulind urechea la fiecare zgomot ameninţător. Va muri Hyde pe eşafod? Sau va găsi curajul să se elibereze în ultimul moment? Dumnezeu ştie; eu unul am scăpat de grijă; acum este adevăratul ceas al morţii, şi ceea ce o să urmeze îl priveşte pe altul.

Acestea fiind zise, pun jos condeiul, urmând să-mi pecetluiesc spovedania, şi să închei viaţa nefericitului Henry Jekyll.